

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

13^E JAARGANG

WOENSDAG 18 JULI 1928

No. 655

**STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ
„NEDERLAND” - Amsterdam
ROTTERDAMSCH LLOYD
Rotterdam**

MAIL-, PASSAGIERS- EN
VRACHTBOOTDIENST
HOLLAND—JAVA vice versa
via SUEZ KANAAL

JAVA—NEW YORK LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië en de
Oostkust van Noord-Amerika in
samenwerking met andere Maat-
schappijen.

JAVA—BENGALLEN LIJN
Geregelde dienst tusschen Neder-
landsch-Indië, Rangoon en Calcutta.

JAVA—PACIFIC LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië, Singa-
pore en de Westkust van Noord-
Amerika.

Het Handelsblad

100 JAAR

het familieblad
der beschaafde
kringen. Elke
adverteerder
weet wat dat
zeggen wil!

Algemeen Handelsblad
Afd. Advertentiën - Amsterdam

**ROTTERDAMSCH
BANKVEREENIGING**
ROTTERDAM AMSTERDAM DEN HAAG
KAPITAAL f 50.000.000
RESERVE f 20.000.000

DEPOSITO'S
CHEQUE REKENINGEN MET RENTEVERGOEDING
ALLE BANKZAKEN

STORK

Afdeeling Drijfwerk

**Spanrol-
aandrijvingen**

Voordeelen:

Geen slip

Geen inkorten van
riemen

Geringe belasting
van assen, riemen en
lagers

Automatisch
gespannen riemen

Geen tusschentrans-
missies

HENGELO

Poorters- Toeback

30 ct. per half ons.

Nederlandsche Hypotheekbank

Opgericht te Veendam in 1890.

Directie: Mr. M. J. BOS
Mr. J. WILKENS.

Kapitaal f 4.000.000,—
Reserves ruim f 2.200.000,—
Hypotheke plm. f 54.000.000,—
Pandbrieven plm. f 51.000.000,—

**4 1/2 % Pandbrieven
à 99 1/2 %**

Bij omwisseling tegen uitgelote
pandbrieven is de koers 1/2 % lager.

R. MEES & ZONEN

A° 1720

Bankiers en Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

Safe-Deposit

Bezorging van alle
Verzekeringen

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOE-ROEAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA

EEN VEELZIJDIGE ERVARING

in het maken van Reclame-
drukwerk waarborgt een
smaakvolle en pakkende uit-
voering. Wij zullen U gaarne
van advies dienen. ✉ Een
verzoek per briefkaart of
telefoon brengt U een tech-
nisch vertegenwoordiger.

NIJGH & v. DITMAR'S
HANDELSDRUKKERIJ
WIJNHAVEN 113 · ROTTERDAM
TELEFOON 7841
(VIER LIJNEN)

Zoeven verscheen de

TWEDE DRUK VAN Naamlooze Vennootschappen WET

tot wijziging en aanvulling van de bepalingen
omtrent de naamlooze vennootschap en regeling
van de aansprakelijkheid van het prospectus

Van aantekeningen voorzien door
G. VLUG - Notaris te Rotterdam

Prijs f 1,25

Bij den Boekhandel verkrijgbaar

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ, ROTTERDAM

VERSCHEENEN:

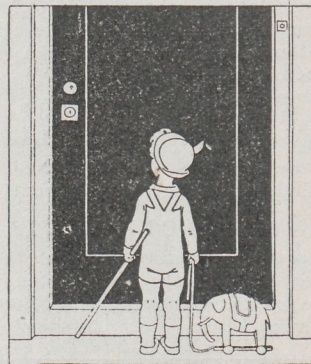
Voorlezingen over Organisatie van den Handel

door J. GROOTEN

Prijs f 2,90

Alom verkrijgb. bij den Boekhandel en bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ
ROTTERDAM

OPEN HEM DE DEUR

NILMIJ
BIEDT DAARTOE DEN SLEUTEL:
VERZEKERING
VOOR
KINDERVERZORGING

'S-GRAVENHAGE
AMSTERDAM · UTRECHT

Zoeven verscheen:

Koersberekening

Door JOH. HAGE

Een handleiding bij het be-
rekenen van koersen.

Prijs f 2,90

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel
en bij Nijgh & v. Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam.

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 18 JULI 1928

No. 655

INHOUD.

	Blz.
MINIMUMLOONEN IN HET LANDBOUWBEDRIJF door <i>J. Smid</i>	610
Bedenkingen tegen den sluitingsdwang van winkels door <i>R. J. Koopmeiners</i>	612
Nogmaals de controle in de Ziektewet door <i>Mr. Dr. J. van Bruggen</i>	614
De werkgevers en de openbare arbeidsbemiddeling door <i>Ir. B. Bølger</i>	616
De Rijksmiddelen	617
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De hervorming van het Fransche geldwezen door <i>Prof. B. Nogaro</i>	619
AANTEEKENINGEN:	
De kwestie van de staatshulp aan den landbouw in de Vereenigde Staten	621
Indexcijfers van scheepsvrachten	622
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Juni 1928	623
Postchèque en Girodienst	624
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	624
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	624
Overzicht der Rijksmiddelen	625
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	625—632
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedlegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*
 Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

17 JULI 1928.

Het aantrekken van de geldkoersen in New York en Londen is niet zonder invloed gebleven op onze geldmarkt. De verruiming, waarvan in het vorig overzicht sprake was, moest plaats maken voor een verstijving van de geldkoersen, die tot $4\frac{3}{16}$ pCt. opliepen; heden werd echter ten slotte weder voor $4\frac{1}{8}$ pCt. iets afgedaan. Prolongatie noteerde $3\frac{1}{4}$ pCt. Callgeld was ruimer en weder op $3\frac{1}{2}$ pCt. verkrijgbaar.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft op de posten binnenlandsche wissels en beleeningen een vermindering te zien van respectievelijk f 5 miljoen en ruim f 2 miljoen. Daarentegen vertoont de rekening-courant-saldi van anderen een stijging van ruim f 6 miljoen.

De buitenlandsche wisselportefeuille nam met f 5 miljoen toe; de diverse rekeningen onder het actief daalden met een kleine f 3 miljoen.

Het voorschot aan het Rijk vermeerderde van f 5 miljoen tot f 7 miljoen. De metaalvoorraad bleef nagenoeg onveranderd. De biljettencirculatie stelde zich op f 796 miljoen of ruim f 10 miljoen lager dan de vorige week. Het dekkingspercentage bedraagt $54\frac{1}{2}$.

* * *

De stemming op de wisselmarkt bleef ongeanimeerd. Ponden varieerden slechts weinig; van $12.08\frac{1}{2}$ liep de koers terug op 12.08, doch herstelde zich dadelijk weder tot $12.08\frac{1}{2}$. Dollars waren gezocht door den hoogen geldkoers in New York; van $2.48\frac{1}{8}$ verbeterden zij tot op $2.48\frac{11}{16}$; slot $2.48\frac{9}{16}$. Door het terugtrekken van Amerikaansche saldi in Duitschland ontstond daar te lande een buitengewone vraag naar dollars, die den koers van de Mark in verdrukking bracht, welke tot 59.17 terugliep. Toen men zich eenigszins had aangepast, trad een herstel tot 59.24 in. Verdere koersen geven slechts weinig stof tot opmerken. Parijs eerder aangeboden op $9.72\frac{1}{2}$. Zwitserland vaster 47.86, waaraan de groote vraag, welke er de laatste dagen van de zijde van touristen was, wel niet vreemd zal zijn.

LONDEN, 16 JULI 1928.

De terugbetalingen aan de Bank van Engeland maakten geld schaarsch in de eerste helft van verleden week, zoo zelfs, dat het de markt op Dinsdag niet gelukte de geheele schuld aan de Bank te voldoen en een klein bedrag voor een week moest vernieuwen. Later in de week werd de toestand gemakkelijker. Trouwens uit den staat van de Bank op Donderdag zou men mogen afleiden, dat de markt behoorlijk van fondsen voorzien was.

Disconto, onder den invloed van den toestand in de geldmarkt in de eerste dagen der week reeds vaster geworden, trok nog verder aan bij het duurder worden van Dollars en toen de Federal Reserve Bank te Chicago weder de rij opende door haar officieel disconto tot 5 pCt. te verhoogen, hetgeen ditmaal onmiddellijk door New York werd gevolgd, bracht de markt het disconto meer in overeenstemming met het bankdisconto. Op Vrijdag kwam dit dan ook ten volle tot uitdrukking in den koers van inschrijving op de schatkistpromessen, welke tot ongeveer $4\frac{3}{32}$ pCt. werden toegewezen. Vrij algemeen wordt aangenomen, dat disconto onder deze omstandigheden den afstand tot bankdisconto nog verder moet verminderen en verwacht men een koers van $4\frac{1}{4}$ pCt.

Nadat disconto Zaterdag $4\frac{1}{16}$ — $4\frac{1}{8}$ sloot werd de noteering heden reeds op $4\frac{1}{8}$ pCt. gebracht.

MINIMUMLOONEN IN HET LANDBOUW-BEDRIJF.

Dezer dagen verscheen een rapport betreffende wettelijke minimumloonen in het landbouwbedrijf, uitgebracht door eene vanwege het Kon. Ned. Landbouwcomité ingestelde commissie, bestaande uit de heeren Prof. Dr. H. W. C. Bordewijk, te Groningen; Prof. Dr. Ir. G. Minderhoud, te Wageningen, en Dr. J. Oortwijn Botjes, te Oostwold (Old.), rapporteur.

Dit zeer lezenswaardige rapport verdient m.i. niet alleen de aandacht met het oog op het behandelde onderwerp, maar vooral ook, omdat er veel in voorkomt, dat het gezicht op andere aan de orde zijnde sociale vraagstukken kan verhelderen.

De commissie begint met er op te wijzen, dat onder den invloed van de vakverenigingen een groot verschil in loonpeil is ontstaan tusschen de verschillende groepen van arbeiders, met het gevolg, dat de laagst betaalde arbeiders in ongunstige conditie zijn gekomen, doordien zij de producten van de bedrijven met hoog loonpeil te duur moeten betalen. Het is daarom zeer begrijpelijk, dat men, waar de vakactie niet voldoende kan uitwerken, zich richt tot den wetgever en van dezen vraagt, door het instellen van wettelijke minimumloonen, de laagst betaalde arbeiders te helpen. Vooral voor de landarbeiders is deze kwestie van groot belang, omdat deze arbeiders in ons land, zoowel als in andere landen, behooren tot de slechtst betaalde.

De commissie acht het dan ook wel waarschijnlijk, dat door invoering van wettelijke minimumloonen in het landbouwbedrijf de loonen zullen stijgen. Er zullen, evenals in Engeland, waar men reeds enige jaren het wettelijk minimumloon in den landbouw kent, ook hier te lande ongetwijfeld looncommissies komen, bestaande uit vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers, met een onpartijdigen voorzitter, die de loonen zullen vaststellen. In de praktijk komt dit echter, zooals ook het Engelsche voorbeeld leert, er op neer, dat de stem van den voorzitter beslissend is. Voorts kan het haast niet anders, of deze door de Regeering aangewezen voorzitter zal staan onder den invloed van de meeningen, die bij de bovendrijvende politieke partijen heerschen omtrent hetgeen noodig is voor eene redelijke behoeftebevrediging. En dit zal, gezien het lage loon der landarbeiders, ongetwijfeld ver uitgaan boven hetgeen een landarbeider thans verdient. Het resultaat van een en ander zal zijn, dat niet de economische verhoudingen, maar de behoefte de voornaamste factor wordt, die de hoogte van het loon bepaalt. De commissie gaat nu na, welken invloed dit zal uitoefenen op het landbouwbedrijf en op den welstand van de bij dit bedrijf betrokken personen. In de eerste plaats staat zij stil bij het verband tusschen loonen en prijzen in den landbouw. Het komt mij voor, dat de commissie hier eene aangelegenheid aan de orde stelt, die voor de beoordeeling van onze sociale politiek van de grootste beteekenis is. Bij deze politiek toch speelt eene groote rol het beginsel, dat de verbetering van den toestand der arbeiders moet komen ten laste van het bedrijf, in dien zin opgevat, dat dit bedrijf zich voor zijne producten hooger moet laten betalen, om de kosten van de verbetering van den toestand der arbeiders te dekken.

Het is dit beginsel, dat ten grondslag ligt aan de verbindendverklaring der collectieve arbeidsovereenkomst, aan het streven naar internationale regeling der arbeidsvoorwaarden en ook aan de sociale verzekering met premiebetaling door den werkgever.

Welnu, dit beginsel past, naar de commissie terecht opmerkt, voor geen enkel bedrijf zoo weinig als voor den landbouw. En daardoor wordt, naar het mij voorkomt, de landbouw van de op dit beginsel steunende maatregelen ook noodwendig de dupe.

In het rapport wordt erop gewezen, dat de prijzen der meeste landbouwproducten worden bepaald op de

wereldmarkt. Invoering van minimumloonen in ons land alleen zal op den wereldmarktprijs geen merkbaaren invloed uitoefenen en daardoor onzen landbouw doen achterstaan in de concurrentie met andere landen. Is hieraan tegemoet te komen door eene internationale regeling? Slechts zeer ten deele. Eene dergelijke regeling zou zoodanig moeten zijn, dat overal het bedrag aan loon, dat bijv. zit in den prijs van 1 KG. tarwe of boter, evenveel steeg. Hieraan nu valt, meent de commissie, niet te denken en wel om drie redenen.

In de eerste plaats zal invoering van minimumloonen geen of weinig invloed uitoefenen op de productiekosten van die talrijke landbouwbedrijven, waarin de boer hoofdzakelijk zelf den arbeid verricht.

Verder is de opbrengst per arbeider niet overal dezelfde. In nieuwe landen met extensieve cultuur, zooals Canada, de Vereenigde Staten en Argentinië, is zij veel hooger dan in ons land. De loonen zijn er dientengevolge ook hooger, zoodat de internationale invoering van minimumloonen er waarschijnlijk heel weinig invloed op zal uitoefenen. Het geeft — aldus het rapport — dan ook te denken, dat juist landen als Canada aandringen op internationale minimumloonen. De bedoeling is hier blijkbaar de concurrentie van den Europeeschen landarbeider, die in verband met de dichtheid der bevolking slechts een laag loon kan verdienen, uit te schakelen.

En in de derde plaats zal men zich in tal van met onzen landbouw op de wereldmarkt concurrerende landen vermoedelijk niet veel aantrekken van de beluften, die te Genève genomen zullen worden.

Dit alles in aanmerking nemende, meent de commissie, dat, ook al mocht door internationale minimumloonen de prijs van enkele artikelen eenigszins worden verhoogd, deze verhooging op de zeer intensief gedreven grootere bedrijven in ons land bij lange na niet zal opwegen tegen de meerdere productiekosten.

Welken invloed zal zulks nu haars inziens uitoefenen op onze bodemcultuur?

Er zal eene tendens ontstaan, den verbouw van producten, welke veel arbeid vorderen, te vervangen door de cultuur van weinig arbeid eischende gewassen. Bieten zullen worden vervangen door graan. De graanbouw zal plaats maken voor de cultuur van grasland. Melkveehouderij zal in meerdere of mindere mate worden vervangen door vetveeideerij.

Verder zullen de cultures elk op zich zelf minder arbeidsintensief worden gedreven en zal handenarbeid worden vervangen door machinalen arbeid.

En in de derde plaats zullen wettelijke minimumloonen ertoe leiden, de bedrijven te splitsen, zoodat de landarbeider wordt vervangen door den kleinen boer, die zich aan de minimumloonen niet behoeft te storen. Of eene dergelijke splitsing wenschelijk is, laat de commissie buiten bespreking. Wel meent zij er echter op te moeten wijzen, dat ons land reeds een groot aantal bedrijfjes telt, van welker opbrengst de eigenaar of pachter niet kan leven, zoodat hij genoodzaakt is, een deel van zijn inkomen te ontleenen aan loonarbeid op de grootere bedrijven. Door extensivering en splitsing van de laatste zal hem dit in vele gevallen onmogelijk worden gemaakt.

Over den invloed van de minimumloonen op de koop- en pachtprizen van den grond maakt het rapport opmerkingen, waarvan het ter harte nemen kan worden aanbevolen aan hen, die zich de verhouding tusschen loon en pacht eenvoudig zoo voorstellen, dat als men het loon doet stijgen, er niet anders gebeurt, dan dat de grondeigenaar minder ontvangt. Dat de zaak anders staat, moge uit het volgende door de commissie genoemde voorbeeld blijken. Als een bedrijf, zegt zij, 6 landarbeiders, A, B, C, D, E en F, werk geeft, is de toestand in den regel zoo, dat het desnoods ook met 4 arbeiders gedreven kan worden. De laatste twee verdienen ongeveer zooveel als zij voortbrengen. Maar de eerste produceeren, volgens

de wet van de afnemende meeropbrengst, die men bij extensivering ook de wet van de toenemende meeropbrengst zou kunnen noemen, meer dan de laatste twee. Zij krijgen echter niet meer loon. Het is deze meeropbrengst, die aan den grond zijn pachtwaarde verschafft. Daalt het aantal arbeiders, doordat E. en F., ten gevolge van het hooge loon, minder voortbrengen dan ze aan loon ontvangen, dan komen C. en D. in een toestand, waarin hun loon overeenkomt met de waarde van hun arbeidsproduct. Het is dan slechts de arbeid van A. en B., die de pachtwaarde vergroot.

Tot zoover het rapport. Uit deze passage blijkt duidelijk, dat door de kunstmatige loonstijging wel de grondprijzen dalen, maar dat tevens twee arbeiders werkloos worden. Ik stem dan ook geheel in met het oordeel der commissie, dat intensieve cultuur en lage grondprijzen niet tegelijkertijd bestaanbaar zijn, ten minste niet, zoo lang de bedrijfsleider de vrijheid behoudt, zooveel arbeiders in dienst te nemen als hij verkiest.

Wat den invloed der minimumloonen op den toestand van de grondbezitters betreft, komt de commissie m.i. terecht op tegen de veelal heerschende opvatting, alsof het een zedelijke plicht van den grondbezitter zou zijn, te zorgen voor een behoorlijk bestaan van hen, die op den grond werken. Deze opvatting is misschien te verdedigen daar, waar men te doen heeft met uit feodale verhoudingen voortspruitend grootgrondbezit, maar past heel slecht voor een land als het onze met zijn talrijken eigengeërfden boerenstand. Indien, zegt het rapport, een eigengeërfde boer, op wiens bedrijf gemiddeld 5 arbeiders werken, aan ieder arbeider *f* 200 meer loon moet betalen, beteekent dit voor hem, bij gelijkblijvende bodemcultuur, een vermogensverlies van *f* 20.000 à *f* 25.000. Het ligt voor de hand, zoo leest men verder, dat hij met zekeren wrok zich afvraagt, waarom hij een groot deel van zijn vermogen moet opofferen, om het te laag geachte inkomen van een bepaalde groep in onze maatschappij te verhoogen, terwijl andere vermogensbezitters vrij uitgaan.

Ook mij komt deze wrok zeer gerechtvaardigd voor en ik zou willen vragen, of er wel iemand aan denkt bijv. van een timmermansbaas te eischen, dat hij, om aan zijn knechts hooger loon te kunnen betalen, een groot deel van zijn vermogen opoffert.

Hoe onjuist en onrechtvaardig het beginsel is, om de lasten van de verbetering van den toestand der arbeiders te leggen op het bedrijf, wanneer men dit beginsel toepast op het landbouwbedrijf, springt nog duidelijker in het oog, indien men het door de commissie genoemde voorbeeld nader uitwerkt. Veronderstellen wij daarvoor drie personen A., B. en C. A. is onbezwaard eigenaar van eene boerderij als boven is bedoeld, die eene waarde heeft van *f* 100.000. B. bezit eene soortgelijke boerderij, waarop hij van C. op hypotheek heeft geleend een bedrag van *f* 50.000. Wanneer nu door wettelijke maatregelen de loonuitgaven per arbeider met *f* 200 per jaar stijgen, zou dit voor A. bij gelijk blijvende intensiviteit der cultuur een vermogensverlies beteekenen van minstens *f* 20.000, zijnde $\frac{1}{5}$ van zijn bezit. Het vermogen van B. zou ook met *f* 20.000 verminderen, doch dit is $\frac{2}{5}$ van hetgeen hij bezit. Het vermogen van C. echter blijft onaangetaast.

Het wil mij toeschijnen, dat dit voorbeeld de aandacht verdient, niet alleen met het oog op de wettelijke minimumloonen en de regeling van het pachtvraagstuk, maar ook in verband met de premiebetaling door den werkgever voor de sociale verzekering.

Het laatste deel van het rapport bespreekt den invloed van het minimumloon op den toestand der arbeiders en op de algemeene welvaart. Landarbeiders, die gedurende het geheele jaar werk hebben, zullen door de invoering van minimumloonen in eene betere positie komen. Daar staat echter tegenover, dat de loonsverhooging de tendens zal hebben, den

grond minder arbeidsintensief te exploiteeren en grondverbetering en ontginning tegen te gaan. Thans, zoo merkt de commissie op, is de verhouding tusschen loon en productenprijzen veelal reeds zoo, dat ontginning voor particuliere rekening zonder financiële steun van de overheid niet meer mogelijk is. Ik ben het daarmee geheel eens en onderschrijf dan ook gaarne de waarschuwing, die de commissie laat hooren. Om aan de toenemende bevolking, zegt zij, werkgelegenheid te verschaffen, wekt men voortdurend op tot intensivering en gaat men van overheidswege ontginnen, ontwateren en inpolderen. Door de invoering der minimumloonen zal men bevoorderen, wat men thans met alle middelen tracht te bestrijden. Men zal duizenden het werk ontnemen, dat ze thans, al is het dan ook niet tegen een hoog loon, hebben. Zij, die dit bewerken, laden, naar de commissie terecht opmerkt, eene groote verantwoordelijkheid op zich. En waar men zich op het Engelse voorbeeld beroept, wijst zij erop, dat van 1923 tot 1927 de oppervlakte cultuurgrond in genoemd land met gemiddeld 35.000 H.A. per jaar is afgenomen.

Dat de in extensieve richting gestuwde cultuur, de daaruit voortspruitende werkloosheid en de vermindering van het vermogen der grondbezitters een noodlottigen invloed zullen hebben op de algemeene welvaart en vooral de financiële moeilijkheden, waarin tal van plattelandsgemeenten thans reeds verkeeren, nog zullen toenemen, spreekt haast vanzelf. Ik zal bij hetgeen het rapport daaromtrent opmerkt, dan ook niet stilstaan.

Haar rapport samenvattende, komt de commissie ten slotte tot deze conclusiën:

1. De loonen der landarbeiders zullen onder den invloed van een wettelijk minimumloon in het geheele land stijgen.
2. Als alle andere omstandigheden gelijk blijven, zullen minimumloonen ten gevolge hebben, dat de productiekosten van de landbouwvoortbrengselen in een groot deel van ons land hooger worden.
3. De prijzen van de belangrijkste landbouwproducten zullen er daarentegen niet noemenswaard door worden verhoogd, ook niet als in Genève tot internationale invoering wordt geadviseerd.
4. De mogelijkheid om met behoud van de thans bestaande arbeidsintensieve cultuur te blijven concurreren met den meer extensief gedreven landbouw in andere landen wordt verminderd.
5. De groote bedrijven zullen minder arbeidsintensief worden gedreven, terwijl splitsing in kleine bedrijfjes in de hand wordt gewerkt.
6. Grondverbetering en het in cultuur brengen van grond wordt tegengegaan.
7. Het bezit en het inkomen van eigengeërfde boeren en grondbezitters worden verkleind.
8. De werkloosheid zal toenemen.
9. De belastingen, en vooral de gemeentelijke belastingen te plattelande, zullen moeten worden verhoogd, terwijl kapitaalvorming in mindere mate zal plaats hebben.

Tot slot wensch ik aan de belangrijke opmerkingen van het rapport nog iets toe te voegen. De commissie wijst erop, dat onder den invloed der loonactie over de geheele wereld eene groote wanverhouding is ontstaan tusschen de loonen van verschillende groepen van arbeiders en wel inzonderheid tusschen die van de landarbeiders en van de stedelijke en industriele arbeiders. Men kan wel zeggen, dat de vooruitgang en welvaart der laatsten voor een belangrijk deel berust op het tekort doen van de eersten.

Nu zijn er twee wegen, langs welke deze wanverhouding kan worden hersteld. De eerste bestaat hierin, dat de stedelijke en industriele loonen dalen, waardoor het leven voor de landarbeiders goedkooper wordt. De vakverenigingen verzetten zich daar echter tegen. Zij wenschen, dat de landbouwloonen stijgen. Deze moeten, zooals men zegt, zich optrekken aan

de stedelijke en industriele loonen. Vandaar het streven naar wettelijke minimumloonen. Het rapport leert nu m.i. wel ten duidelijkste, dat in deze richting zeer weinig zal kunnen worden bereikt, tenzij de prijzen der landbouwproducten stijgen. Het is mogelijk, dat die stijging ten slotte komt langs natuurlijke weg. Dan zullen ook de landbouwloonen omhoog gaan. Wil men deze kunstmatig doen stijgen, dan moet men ook maatregelen nemen ter verhooging van de prijzen der producten. Zoo voeren ons, naar het mij toeschijnt, de wettelijke minimumloonen noodwendig op het pad der protectie, in welken vorm dan ook.

Het resultaat van de prijsstijging zal in elk geval zijn, dat de stedelijke en industriele arbeiders wel hun geldloonen behouden, maar dat zij de levensmiddelen duurder zullen moeten betalen.

Voorburg, Juni 1928.

J. SMID.

BEDENKINGEN TEGEN DEN SLUITINGSDWANG VAN WINKELS.

Op werkdagen.

Sedert meer dan 25 jaren wordt er door belanghebbenden, die bij het winkelbedrijf betrokken zijn, een strijd gevoerd over het vraagstuk of het sluitingsuur van winkels op werkdagen al of niet wettelijk behoort te worden vastgesteld.

Deze belanghebbenden kunnen in drie groepen worden verdeeld:

1. de winkeliers, wier zaken niet, of uiterst moeilijk, zonder behulp van personeel, kunnen worden gedreven;
2. de winkeliers, die zonder of met geen noemenswaardig personeel hun zaken drijven;
3. het personeel, werkzaam in het winkelbedrijf.

Ik zal deze belanghebbende groepen aanduiden als groep 1, 2 en 3.

Ik zal den lezer niet vermoeien met het opsommen van alle pogingen, die in den loop der laatste kwarteeuw werden aangewend, hetzij om het sluitingsuur van winkels wettelijk geregeld te krijgen, of die betracht werden om dit te verijdelen. Want die zijn legio en voor dit opstel niet dienstig.

In algemeenen zin — dus uitzonderingen daargelaten — kan men aannemen, dat de groepen 1 en 3 voor wettelijken sluitingsdwang zijn, en groep 2 zich daar tégen verklaart. Dat is zeer begrijpelijk: Groep 1 moet rekening houden met de wenschen en eischen van haar bedienend personeel, groep 3, die alles in het werk stelt tot het verkrijgen van een korteren werkdag.

Maar groep 2 heeft daar weinig of niets mee uit te staan, en, daar haar bestaansvoorwaarden en -omstandigheden in den regel beduidend ongunstiger zijn dan die van de winkeliers van groep 1, ziet zij in het verkorten van den verkoopsduur iets zeer onrechtvaardigs, zelfs een ernstigen aanval op haar bestaansmogelijkheid, ten bate van groep 1.

Aangezien de winkeliers van de groepen 1 en 2 gewoonlijk in dezelfde middenstandsorganisatie zijn opgenomen — dat is noodzakelijk voor de behartiging van vele andere middenstandsbelangen — zal het niet noodig zijn mede te deelen, dat deze pro- en contra-actie tot sluitingsdwang tot groote organisatorische moeilijkheden heeft aanleiding gegeven.

Vooraf werd dit het geval, toen de Arbeidswet 1919 het winkelpersoneel te kennen gaf, dat in de naaste toekomst hun werktijd bij Kon. Besluit zou worden geregeld, d.w.z. ingekort.

Zoude echter het Werktijdenbesluit voor Winkels (regelende den arbeidstijd enz. van het bedienend personeel) worden ingevoerd, dan zouden daarmee de concurrentievoorwaarden, voor wat betreft den verkoopsduur, van de winkeliers van groep 1 in het gedrang komen met die van groep 2, indien die invoering niet gepaard ging met een wettelijk geregeld-

den sluitingsduur van winkels over de geheele linie, d.i. over het geheele land.

Vanwege het voornemen tot invoering van het Werktijdenbesluit werd dan ook het karakter gewijzigd van den strijd inzake het pro en het contra van den sluitingsdwang. In den beginne lagen hieraan ethische motieven ten grondslag. Den winkelier moest gelegenheid worden gegeven, desnoods door dwang van overheidswege, zich meer aan het gezinsleven te kunnen wijden, zich cultureel te kunnen ontwikkelen en te ontspannen.

Gaandeweg werden begrijpelijkerwijze die ethische motieven prijsgegeven en utiliteitsredenen daarvoor in de plaats gesteld. In de Memorie van Toelichting op het huidige Wetsontwerp, regelende het sluiten van Winkels, wordt daarover geen woord meer gezegd. Onomwonden wordt daarin toegegeven, dat de sluitingsdwang niets anders beoogt dan de nivelleering der concurrentievoorwaarden tusschen de winkeliers van de groepen 1 en 2.

Als vanzelf dringt thans de vraag op den voorgrond of deze materie door de wetgevende macht dwingend behoort te worden geregeld. Begaat de wetgever in dit opzicht niet iets onrechtvaardigs? Heette het bij de invoering en uitbouw van de arbeidswetgeving en andere sociale wetten, dat de zwakkere tegen den sterkere moest worden beschermd, thans, nu het den sluitingsdwang van winkels betreft, worden de rollen omgekeerd en precies het tegendeel betracht, wordt, ter bescherming van den sterkere tegenover den zwakkere, waarbij zelfs het algemeen belang op den achtergrond wordt geschoven of uit het oog verloren, een wet voorgesteld, die slechts aan een kleine minderheid van de burgerij ten goede kan komen.

Maar nog afgezien van het voor- of nadeel, dat zulk een wet aan bepaalde groepen der bevolking toekent of veroorzaakt, dient de wetgever zich toch rekenschap te geven op welken rechtsgrond de wet steun moet vinden?

En als die rechtsgrond dan uitsluitend bestaat in de nivelleering der concurrentievoorwaarden, waarbij nog wel de sterkere tegen den zwakkere wordt beschermd, mag m.i. ernstig worden betwijfeld, of het wel een gezond fundament is, waarop de sluitingsdwang van winkels rust.

Dat, indien de winkels na een bepaald uur dwingend worden gesloten, daarmee een *algemeen belang* zou worden gediend, zal wel door niemand worden beweerd. Het tegendeel is waar. Wanneer de wetgever zich voorneemt tegen een bepaalde handeling straf te bedreigen, dan moet toch vaststaan, onverschillig door wie en door hoeverlen op een strafbepaling wordt aangedrongen, dat zulk een handeling inderdaad *strafwaardig* is. Recht en Wet behooren elkander volkomen te dekken. Het in het leven roepen van een strafbepaling, die gericht is tegen een bepaalde handeling, behoort gebaseerd te zijn op of voort te vloeien uit een *algemeen rechtvaardigheidsbeginsel* en moet ten doel hebben een te vreezen of te verwachten *kwaad* te voorkomen of te beteugelen.

Is nu het verkoopen uit een winkel van voor de burgerij noodzakelijke of onschadelijke voorwerpen of waren, na een door concurrenten begeerd en door de Overheid vastgesteld uur, een maatschappelijk kwaad, waarvoor de burgerij moet worden behoed en waartegen dientengevolge straf behoort te worden bedreigd? Wordt de gemeenschap benadeeld of het rechtsbewustzijn gekrenkt, indien iemand in z'n eigen huis, in eigen bedrijf en voor eigen rekening *werkt* zoolang hij dit voor de instandhouding van zijn bedrijf, voor verzorging van zijn gezin en voor versterking van zijn betalingscapaciteit wenschelijk of noodzakelijk acht?

Ziedaar enkele vragen, die m.i. ontkennend moeten worden beantwoord. Maar de Minister heeft daarmee in het onderwerpelijk wetsontwerp niet de minste rekening gehouden, raakt zelfs die zeer ern-

stige bezwaren tegen Zijn ontwerp niet aan. En dit is te erger, omdat de strijd om het bestaan, die het klein-winkelbedrijf heeft te voeren tegen de coöperatieve verbruiksvereeningen, tegen de winkelmaatschappijen en het groot-winkelbedrijf — welke ondernemingen al meer en meer zijn debiet absorbeeren — al zoo buitengewoon zwaar is. En thans wil de wetgever dien strijd, ten bate van die kapitaalkrachtige ondernemingen, nog verzwaren; wil verbieden, onder bedreiging van straf, dat de kleine winkelier poogt, door langer te arbeiden, zijn toch al zeer ongunstige concurrentievoorwaarden te verbeteren.

Dat is m.i. in strijd met het *menschelijk recht*. En dat dit wordt betracht terwille van een zeer klein deel der bevolking, acht ik roekeloos kortzichtig.

Het ligt niet in mijn bedoeling en het is ook hier de plaats niet om de verschillende bepalingen van het wetsontwerp onder de oogen te zien, omdat de strekking van de wet aanvechtbaar is, zooals ik hierboven heb trachten aan te toonen.

Toch is het niet kwaad eenige woorden te wijden aan de moeilijkheden, die het wetsontwerp, indien het tot wet zal zijn verheven, ten gevolge moeten hebben.

Behoudens enkele uitzonderingen wordt de verkoopsduur uit winkels bepaald tusschen 's ochtends 5 uur en 's avonds 8 uur. Deze bepaling geldt voor alle gemeenten des lands, onverschillig of het een wereldstad dan wel een afgelegen gehucht betreft.

Nu bepaalt art. 9 der wet wel, dat, indien voor een of andere gemeente bijzondere omstandigheden dit gewenscht maken, de Gemeenteraad besluiten kan nemen, die afwijken van de wet, waaraan dan de Kroon haar goedkeuring zal moeten hechten.

Gaan wij nu eens na, welke groote verschillen bestaan inzake de eischen die de behoeftebevrediging van de onderscheidene gemeenten (en onderdeelen daarvan) stelt, dan loopt men vast op de enorme afwisseling in het koopen en verkoopen van levensbehoeften.

In de centra van veeteelt, landbouw, tuinbouw, van fabrieken, handel en vischvangst, van handels- en vreemdelingenverkeer, enz., enz., in grensgemeenten en badplaatsen, overal worden aan de distributietaken andere eischen gesteld. En deze plaatselijke verschillen beperken zich niet alleen tot de gemeenten als zoodanig, ook *in* de grootere en groote gemeenten zijn ze te constateeren. In zaken op eersten verkoopsstand, op tweeden, op derden, in buitenwijken en de achterbuurten der binnenstad, overal worden aan den winkelverkoop eischen opgelegd, waaraan de ondernemer, wil hij zich vermogen te handhaven, zal moeten voldoen. Door deze eischen, die gerust bestaansvoorwaarden kunnen worden genoemd, te forceeren of te negeeren, wordt de bestaansmogelijkheid van de betrokken winkels op losse schroeven gezet.

Men denke niet, omdat bijv. een winkel op eersten stand zonder beduidende financiële bezwaren 's avonds vroeg de deuren voor het publiek kan sluiten, dat dit ook het geval is bij den winkel in een achterbuurt, in een havenwijk, in een volksbuurt, enz. En wie draagt er de verantwoordelijkheid voor, indien door uniforme bepalingen in de wet, duizenden van die kleine winkeliers broodeloos zullen worden gemaakt?

Zeker, als het ging ter bescherming of ten dienste van het algemeen belang, zij zouden het hoofd hebben te buigen en in het offer moeten berusten. Maar de sluitingsdwang druischt eerder tegen het algemeen belang in, dan dat dit erdoor wordt gediend; hij beoogt uitsluitend bescherming van de meest kapitaalkrachtige ondernemers ten koste van den kleinen man of weduwe.

Ook hij, die zijn winkel met behulp van personeel moet drijven, en daardoor bij de invoering van het werktijdenbesluit zijn verkoopsduur zal moeten inperken, mag zijn oogen niet sluiten voor het onrecht

en het schrijnend leed, dat door de invoering van de Wet op de Winkelsluiting staat te geschieden en door verschillende gemeenteverordeningen reeds is veroorzaakt.

Op den wekelijkschen rustdag.

Wij leven in een land, waarvan de bevolking overwegend christelijk is.

Het is dan ook logisch, dat onze wetgeving steunt op de christelijke beginselen, die in ons volk leven.

Het voornemen, om een sluiting van winkels op Zondagen wettelijk voor te schrijven, is daarvan dan ook een natuurlijk uitvloeisel.

Wie echter mocht meenen, dat men dit voornemen dan ook maar eenvoudig door een wet kan verwerklijken, zonder geweld te doen aan andere zeer belangrijke factoren van ons volksleven, vergist zich. Zóó eenvoudig is deze materie niet.

Natuurlijk zal niemand ontkennen, dat de instelling van een wekelijkschen rustdag voor de menscheit van onschatbare waarde en beteekenis is. Een geregelde onderbreking van den arbeid, op één dag der week anders te leven en te denken dan tijdens de beslommeringen van den bestaansstrijd, het kan niet worden ontkend, dat dit voor de normale instandhouding van geest en lichaam als noodzakelijk moet worden aangemerkt.

Sedert overoude tijden heeft dan ook de Overheid zich geroepen geacht, en wel op grond van Exodus 20 : 9, den wekelijkschen rustdag dwingend voor te schrijven en daaraan streng de hand gehouden.

Doch in den loop der eeuwen veranderde de maatschappelijke toestand dermate, werden de omstandigheden, waaronder de mensch leeft, zóó gewijzigd, dat van lieverlede aan die strenge toepassing minder de hand kon worden gehouden. Het raderwerk der maatschappij, vooral gedurende de laatste honderd jaren, werd aldoor gecompliceerder en ook de behoeften van het groote publiek wijzigden zich ten eenemale. Wat eertijds in strijd werd geacht met een goede verzorging van het gezin, werd later tot een gewoonte en behoefte. Ook de eischen, die aan de volksgezondheid, aan de veiligheid, het verkeer, de sport, het amusement, enz. werden gesteld, veranderden de levensomstandigheden zóózeer, dat zelfs de Overheid gedwongen werd voor een belangrijk deel het Sabbathgebod te doen overtreden.

Vandaar dan ook, dat langzamerhand art. 3 der Zondagswet van 1815, hetwelk den winkelier verbod op Zondagen met „open deur” te verkoopen, zijn gezag inboette, totdat eindelijk er geen notitie meer van werd genomen. Ook niet door de Overheid, de Politie en de Justitie.

Is het wonder, dat mede daardoor den winkelverkoop op Zondag een gewoonte werd en eindelijk als een recht werd aangemerkt?

Dit was vooral het geval met de ondernemers van *die* branches, waarvan de waren, artikelen of producten voor een belangrijk deel op Zon- en feestdagen werden verbruikt of die dagelijks aan bederf onderhevig zijn. Het debiet in die branches was op den wekelijkschen rustdag het grootst en werd daarom een hoofdbron van hun bestaan. In banketbakkerskringen wordt met cijfers aangetoond, dat de verkoop uit hun winkels op Zon- en feestdagen 30 à 40 pCt. van hun wekelijkschen omzet bedraagt.

Het onderwerpelijk wetsontwerp nu staat toe, dat zulk soort winkels gedurende vier uren van den Zondag voor het publiek geopend mogen zijn, waardoor zij dus ongeveer acht uren van hun verkoopsduur zullen inboeten. Ik zal hier niet de vraag stellen of er dan geen officieele schending van het Sabbathgebod plaats vindt, doch dat men zich in betrokken kringen tegen deze adering verzet, kan toch niet verwonderen.

Maar afgezien van de vele bijzondere regelingen en bepalingen, die het wetsontwerp inhoudt en waardoor persoonlijke nadeelen of voordeelen kunnen ontstaan, zal de invoering dezer wet buitengewoon groote

moeilijkheden scheppen, die m.i. niet te overwinnen zijn, zonder de grofste onbillijkheden te veroorzaken. Ik zal dit trachten aan te toonen.

Het is logisch, ik wees daar reeds zoeven op, dat onze wetgeving steunt op de christelijke beginselen, die overwegend in ons volk leven. Toch is het niet geoorloofd, dat daardoor een positie wordt geschapen, dat de leden van het eene kerkgenootschap boven het andere worden bevoorrecht.

Nu heeft ons land weliswaar een overwegende christelijke bevolking, die den Zondag als wekelijkschen rustdag bezigt, maar daarnaast en daar tusschenin leeft een zeer belangrijke volksgroep, die den Sabbath of Zevendendag als rustdag is voorgescreven, en van wie een groot deel het winkelbedrijf uitoefent. Ten opzichte van den sluitingsdwang op Zondagen geeft dit aanleiding tot onoverkomenlijke bezwaren.

De Joodsche Sabbath begint Vrijdagsavonds en eindigt 24 uren daarna, dus Zaterdagavonds bij het ondergaan der zon. Indien dus de Joodsche winkelier zou worden verplicht om òf op den Sabbath òf op den Zondag zijn winkel voor het publiek te sluiten, en geeft hij, om godsdienstige redenen, de voorkeur aan het sluiten op den Sabbath, dan zou hij, op grond van de aan hem door de Grondwet gewaarborgde gelijkstelling, na het eindigen van den Sabbath op Zaterdagavond en den geheelen Zondag, die voor hem een werkdag is, vanuit zijn winkel mogen verkoopen.

Zoo eischt het het recht, maar het zou hoogelijk onbillijk zijn tegenover de christelijke winkeliers, die den Zondag niet mogen benutten.

Om aan de ernstige bezwaren van de zijde der christelijke winkeliers tegemoet te komen, wordt in art. 5 van het wetsontwerp bepaald, dat de Joodsche winkelier, indien hij daarop prijs stelt en verklaart zijn winkel den geheelen Sabbath voor het publiek gesloten te houden, van B. en W. machtiging kan krijgen om op Zondag uit zijn winkel te verkoopen.

B. en W. mogen daartoe echter slechts vergunning verleen tot 2 uur n.m., opdat de belangen van de christelijke winkeliers niet in het gedrang zullen komen.

Maar hoezeer ik het ook toejuich, dat men rekening houdt met de belangen der christelijke winkeliers, het wil er bij mij niet in, dat het overeenkomstig het recht is, dat een geloovigen Joodschen winkelier slechts een werkweek van 5½ dag toekomt, terwijl een Christelijk winkelier de 6 volle werkdagen mag benutten.

Veronderstellen wij, dat de huidige, regeerende macht zulk een achteruitstelling van den geloovigen Joodschen winkelier niet zoo erg vindt, er over heen loopt en deze regeling handhaaft, dan treden weer andere factoren naar voren, waarmede de christelijke winkelier heel wat nadeeligs kan ondervinden.

Verreweg het grootste gedeelte van het publiek beschouwt den Zondag meer als een uitgaansdag dan als den Dag des Heeren. Het maakt er geen bezwaar tegen om ook op Zondag iets te koopen, waaraan het behoefte gevoelt. Wordt het publiek dan ook nog in staat gesteld op Zondag te koopen, dan is de drang, om op Zaterdag datgeen te koopen, wat op Zondag noodig zou kunnen zijn, verdwenen. Heeft nu de Joodsche winkelier het monopolie voor dien verkoop, dan spreekt het vanzelf, dat heel wat van het debiet der christelijke winkeliers zal worden onttrokken niet alleen, doch dat het aantal Joodsche winkeliers in vele branches niet onbeduidend zal vermeederen.

Laat men maar eens een kijkje nemen in de meeste kleinere plattelandsgemeenten, vooral in de oostelijke en zuidelijke provinciën. Daar is het koopen op Zondag iets heel gewoons. Uit een wijden kring der omgeving gaat men 's Zondags ter kerke; leggen daarvoor soms zeer groote afstanden af. Dan doet men tegelijkertijd zijn inkoop, waarvoor door-de-week geen tijd is.

Als het nu den Joodschen winkelier geoorloofd is en den christelijken winkelier verboden, deze menschen van alle benoedigheden te voorzien, begrijpt men dan niet, dat men het dezen laatsten onmogelijk maakt zich te handhaven? En het is een kwestie van tijd, of er zullen, waar dit nog niet het geval is, op alle dorpen Joodsche winkeliers komen om den Zondagsverkoop van de christelijke winkeliers over te nemen.

Ik heb slechts enkele grepen gedaan uit de massa, die het dwingend sluiten van winkels op den wekelijkschen rustdag in den weg staan.

Consequent en niet al te consequent doorgevoerd, leidt deze sluitingsverplichting tot allerlei ongewenschte toestanden, tot schadelijke en noodelooze moeilijkheden.

Voor al deze materie in het wetsontwerp is een afrekken en optellen van religieuze en materiele, van politieke en utiliteitsoverwegingen. Neen, niet de knuppel van den drijver zal in deze evolutie brengen. Slechts een onafgebroken voortschrijden op den weg der overreding en opvoeding zal daadwerkelijke resultaten afwerpen. En wat is er al niet gedurende de laatste 30 jaren in dit opzicht bereikt! Vóór dien tijd waren nagenoeg alle winkels op Zondag voor het publiek geopend.

En thans? Wandel op dien dag de winkelstraten der groote steden maar door. Bijna alle winkels zijn dan gesloten. Slechts diegene, welke het verkoopen op dien dag noodzakelijk achten voor de instandhouding hunner broodwinning of bedrijf houden hun winkel dan open. En dit betreft bepaalde branches, waar tóch uitzonderingsbepalingen voor worden gemaakt. Het wil mij dan ook voorkomen, dat, door deze materie dwingend te regelen, onder bedreiging van straf, aan de zaak, waarom het gaat, meer kwaad dan goed wordt gedaan.

R. J. KOOPMEINERS.

R'dam, 30 Juni 1928.

NOGMAALS DE CONTRÔLE IN DE ZIEKTIEWET.

De redactie van dit blad opent mij de gewaardeerde gelegenheid om in een artikel van beperkten omvang aan Dr. Posthuma en Mr. Molenaar, die in het nummer van 11 Juli 1928 mijn beschouwingen, welke in de No.'s van 13 en 20 Juni 1928 zijn geplaatst, aanvielen, van repliek te dienen.

Met het oog op de mij toegestane plaatsruimte, zal ik het antwoord op een aantal punten schuldig moeten blijven. Hieruit zal echter niet tot een „wie zijgt stemt toe” mogen worden geconcludeerd. Al snijd ik dus discussie af over alles, wat niet strikt met het vraagstuk der contrôle op de premiebetaling in de Ziektewet door middel van voorafgaande individueele registratie aller Z.W.-verzekerden bij de Raden van Arbeid verband houdt, toch meen ik twee uitzonderingen te moeten maken.

Voor eerst betreur ik het, dat de heer Posthuma mijn volkomen zakelijke beschouwingen bestrijdend, het oorbaar acht, onder meer, zonder blikken of blozen de volgende generaliseerende bewering ad hominem neer te schrijven: „Maar een betoog als dat van den heer Van Bruggen toont mij wel voornamelijk aan, hoe weinig in den gedachtengang dezer heeren de economische belangen van het bedrijfsleven meetellen, om maar niet dadelijk te zeggen, dat deze voor hen geen rol spelen.”

Op dezen weg zal ik den geachten opponent niet volgen, omdat ik meen, dat deze strijdvorm allermeeest zichzelf veroordeelt. In alle bescheidenheid wensch ik hiertegenover de daad te stellen. De „economische belangen van het bedrijfsleven” hadden en hebben zoozeer — ik noodig bij dezen Dr. Posthuma ter overtuiging tot een persoonlijk bezoek aan den Raad van Arbeid te Dordrecht uit — de aandacht van ondergeteekende, dat het mij een voorrecht was, door toepassing van moderne arbeidsmethoden en mechanisatie de administratiekosten voor de Invaliditeitswet bij

genoemden Raad van Arbeid, die per verzekering in 1921 f 1,80 bedroegen, tot f 1,12 in 1927 of met 38 pCt. terug te brengen, zoodat ze nog geen volle 5 pCt. van de premie bedragen.

Voorts dwingt Dr. Posthuma, die „houvast" heeft aan de circa 5 miljoen gulden administratiekosten voor de Invaliditeitswet, in werkelijkheid over 1925, zie laatstverschenen jaarverslag R.V.B., met inbegrip kosten Raden van Arbeid, Verzekeringsraad, Rijksverzekeringsbank, porti door Departement van Arbeid in 1925 betaald enz., f 4.709.000, mij mede te deelen, dat dit bedrag bij een premieontvangst van circa 32 miljoen gulden nog geen 15 pCt. van de premie is.

Over 1925 waren daarentegen voor de collectieve Ongevallenverzekering de administratiekosten bij de Rijksverzekeringbank 28,9 pCt., Centrale Landbouw Onderlinge f 48 per f 100 netto lasten (32,4 pCt. van de bruto-lasten) en Centrale Tuinbouw Onderlinge f 63,30 per f 100 netto lasten (38,7 pCt. van de bruto lasten).

Deze feiten zijn voor de Overheidsorganen dus geenszins ongunstig.

In de tweede plaats moet ik, in antwoord op de uitvoerige beschouwing van Mr. Molenaar over de Invaliditeitswet-bescheiden, waaruit deze een conclusie trekt tegen de uitvoering door ambtelijke organen, opmerken:

1e., dat Mr. Molenaar niet „au fait" is, omdat bij volledig gemechaniseerde Raden van Arbeid deze bescheiden deels administratief tot één herleid zijn, deels overbodig zijn geworden;

2e., dat het rapport der bezuinigingcommissie Van IJselstein ons niets nieuws heeft gebracht ter vereenvoudiging van de administratie Invaliditeitswet. Jarenlang — naar ik meen reeds sedert 1921 — hebben de Vereeniging van Raden van Arbeid en de Verzekeringsraad bij het departement van Arbeid, Handel en Nijverheid aangedrongen op vereenvoudiging en in de administratiebescheiden en in de wet. Het gaat niet aan, aan de uitvoeringsorganen voor de voeten te werpen, dat de afdeeling arbeidersverzekering aan het departement blijkbaar een graftombe bevat, in welke adviezen uit de practijk der uitvoering in alle stilte worden bijgezet. De heer Molenaar richtte zich tot het juiste adres.

Wat het vraagstuk der controle betreft, constateer ik, dat beide opponenten van het door mij scherp gepreciseerde terrein der registratie aller verzekerden, door mij ter wille van de controle op de premiebetaling bepleit, zijn overgegaan tot het meer algemeen terrein der collectieve ziekteverzekering zelve. Op het oorspronkelijk terrein hebben zij mij geen slag van beteekenis geleverd.

Immers ik constateer, dat beide heeren ter doorvoering van deze collectieve ziekteverzekering als essentiële voorwaarden moeten eischen:

1e. wegneming van de vrije keus der arbeiders voor hun eigen ziekenkas, m.a.w. het verdwijnen van de bijzondere arbeiders ziekenkassen. (In naam van „zelfdoen" zou hier dus aan het „zelfdoen" der arbeiders een einde worden gemaakt);

2e. beperking van den kring van verzekerden tot de arbeiders werkzaam in een onderneming.

Het huispersoneel e.d., in het kort alle loonarbeiders, die niet in een onderneming arbeiden en de losse arbeiders moeten blijvend buiten de Ziektewet worden gesloten.

In dit verband zij nog opgemerkt, dat het aantal arbeiders van de groep huispersoneel en dat van de losse arbeiders in het algemeen veel te laag wordt geschat. De voorstanders van collectieve verzekering doen het vaak voorkomen, alsof deze personen qua aantal een ondergeschikte groep uitmaken. Op deze plaats wil ik met nadruk verklaren, dat het aantal dezer personen niet ver beneden het half miljoen zal blijven. Dit in aanmerking nemend, meen ik, met meer recht dan Dr. Posthuma zulks doet tegenover mij, te mogen stellen, dat in den gedachtengang van

mijn geachten opponent, de collectieve Ziekteverzekering doel en geen middel is.

Trouwens, waar de tot-stand-koming eener Ziektewet in politieken zin staat of valt met de uitbreiding van den kring der verzekerden met genoemde personen, staat hij, die daarmede rekening houdt en individueele registratie aller verzekerden bepleit, op den veiligen bodem der werkelijkheid.

Dit is voor mij echter geen hoofdzaak. *Over het kardinale punt glijden beide opponenten heen, nl., dat de individueele registratie aller verzekerden, zij het over de risico-dragers verspreid, uit den aard van het ziekterisico volgen moet.*

Blijkens A. W. Watson, An account of an investigation enz. (Manchester Unity 1893—1897), 1903, pag. 140 & 141, Table A, was het aantal leden dezer organisatie gemiddeld 635.061, terwijl in de 5 jaren van de observatie het aantal ziekgelduitkeeringen 826.466 of gemiddeld 1,3 per lid bedroeg. Ieder lid moet, behoudens zeer enkele uitzonderingen, minstens éénmaal ziek zijn geweest.

Op de 15.500 leden, aangesloten bij een groep ziekttekassen van het N.V.Z., vonden in 1927 8359 verschillende ziektegevallen met uitkeering-plaats, m.a.w. 54 pCt. der leden kreeg in dit jaar ziekgelduitkeering.

Hieruit volgt, dat de Ziekte-frequentie gemiddeld 6 à 7 maal zoo groot is als de Ongevallen-frequentie, zoodat daarom reeds de administratieve eischen bij de Ziektewet geheel anders zijn dan bij de Ongevallenverzekering. Aan Dr. Posthuma is thans te bewijzen, dat na een driejarige periode en in aanmerking komend aantal verzekerden geen ziekgelduitkeering zal hebben genoten. Daar iedere ziekgelduitkeering, gelet op de artikelen 34 Z.W., lid 2, enz. (zie mijn opsomming in mijn vorige artikelen), welke eveneens voorkomen in het ontwerp-Ziekte- en Ongevallenwet Aalberse, een individueele registratie volgens kaart-systeem vordert, handhaaf ik onverzwakt de stelling, dat, welke Ziektewet men ook kiese, toch na eenige jaren practisch alle verzekerden individueel zullen zijn geregistreerd.

Waar de „Rest-verzekering", die bij de Raden van Arbeid wordt ondergebracht, alle niet elders ondergebrachte personen omvat, bepleit ik, terwille van „de economische belangen van het bedrijfsleven", een voorafgaande registratie van alle verzekerden, omdat elke vaststelling achteraf veel duurder is.

Mr. Molenaar vindt de steekproef als controle-middel voldoende; over de loonlijst zwijgen beide opponenten volkomen. Deze is dus niet meer in geding. Het recept luidt thans: „Registreer alle werkgevers, aangesloten bij de Raden van Arbeid en controleer met steekproeven, of zij voldoende premie betalen." Zoo eenvoudig staat het evenwel niet. Vooreerst zijn niet alle werkgevers, zelfs als de gevraagde beperking van den kring der verzekerden plaats zou vinden, bij de Raden van Arbeid bekend, denk bijv. aan de Zee-Ongevallenwet, enz. De werkgevers evenwel, voor wie de Raden het risico dragen en die door de Bedrijfsverenigingen niet worden begeerd, zijn diegenen, die in hoofdzaak met één of twee knechts werken, vaak in losvast dienstverband, terwijl hun administratie in vele gevallen onvoldoende geoutilleerd is. Meerderen zijn financieel niet sterk, betalen de premie, voor zoover deze te achterhalen is, na waarschuwingen, enz. De ervaring, door ons opgedaan bij de navorderingen voor de Invaliditeitswet, is daar om te bewijzen, dat, wil men niet in het drijfzand van massaal groeiend premieverlies geraken, een individueele controle moet worden gevoerd en een steekproef absoluut onvoldoende is. Bovendien kosten steekproeven veel geld, omdat zij een persoonlijk onderzoek van den buitendienst vorderen (reiskosten, tijdverlies, enz.). Wil men rekening houden met de „economische belangen van het bedrijfsleven", dan moet men daar zeker niet toe overgaan.

Tenslotte een enkel woord over de vraag, in hoe-

verre de Invaliditeitswetgegevens voor de Ziektewet bruikbaar zijn of kunnen worden gemaakt. (Door bij de jaarlijksche verdeeling der administratiekosten over de verschillende verzekeringsfondsen een bedrag voor het gebruik hiervan aan het Ziektefonds in rekening te brengen, kan zelfs de schijn van „klaplooperij” worden vermeden).

Reeds werd door Mr. Molenaar toegegeven, dat voor de aanvangsregistratie voor de Ziekteverzekering de klapper op de Invaliditeitsverzekerden beteekenis heeft. Deze opponent vergeet, dat, wanneer in dezelfde I. W.-klapper voor iederen verzekerde wordt vermeld, bij welken risico-drager hij thuis behoort, of „geen loondienst”, deze klapper alle gegevens biedt en het vraagstuk der „uitgetrokkenen” in de Ziektewet geen probleem meer is. Echter wil ik vooral de aandacht vestigen op het feit, dat de werkzaamheden voor de aanmelding tot de Invaliditeitsverzekering en voor de vereffening van rentekaarten *sterke overeenkomst* hebben met de werkzaamheden, welke voor de premiecontrole en ontvangst bij de Ziektewet noodig zullen zijn. Aan ieder zal het duidelijk zijn, dat voor deze overeenkomende werkzaamheden veelal dezelfde gegevens, informaties en notities worden vereischt. Het wil ondergeteekende verder voorkomen, dat een aanpassing van de z.g. vijfjaarlijksche rekeningkaart, bij de I. W. gebruikelijk, om deze mede voor de Ziektewet te gebruiken, geen moeilijkheden zal geven. Hierbij zij aangestipt, dat ten aanzien van het wijzigen van het model vijfjaarlijksche rekeningkaart thans een gunstig tijdstip van wijziging aanwezig is. Immers met het jaar 1929 sluit de tweede 5-jaarlijksche periode der Invaliditeitsverzekering af en moeten in elk geval nieuwe 5-jaarlijksche rekeningkaarten worden aangelegd, waardoor aanpassing dus met weinig kosten zou kunnen geschieden.

Overweeg nog het denkbeeld om een afzonderlijk „Ziekte-rentezegel” uit te geven, om daarmee tegelijk met de premie voor de Invaliditeitswet ook de ziektepremie te betalen over die weken, dat een bij de Ziekenkas van den Raad van Arbeid verzekerde arbeider werk verricht en zij nog aangestipt, dat de met moderne adresseer- en boekhoudmachines toegeruste Raden van Arbeid administratief allerlei mogelijkheden bieden, dan zal de onbevooroordeelde lezer moeten erkennen, dat de administraties van de Invaliditeitswet en de komende Ziektewet zooveel aanknopingspunten en gelijksoortige belangen hebben, dat zij, uit een oogpunt van efficiency over en weer elkander van veel nut en voordeel kunnen zijn, waarbij tevens belangrijke besparing op administratiekosten bereikbaar is. Ook het bijkantoorprobleem, dat wel degelijk mijn aandacht had, biedt, gelet op de *plaatselijke* afstelling der 5-jaarlijksche rekeningkaarten geen probleem, dat moeilijk oplosbaar is.

Resumeerend meen ik, dat een voorafgaande registratie aller verzekerden, welke bij gelijkstelling van den kring der verzekerden voor Invaliditeits- en Ziekteverzekering automatisch en zonder kosten kan geschieden, zoo belangrijke voordeelen biedt, dat deze ernstige overweging waard is.

VAN BRUGGEN.

Dordrecht, 16 Juli 1928.

DE WERKGEVERS EN DE OPENBARE ARBEIDSBEMIDDELING.

Naar aanleiding van een bespreking van het Rapport over de werkgevers en de openbare arbeidsbemiddeling, opgesteld door de gezamenlijke werkgeverscentralen, door Mr. Dr. J. H. van Zanten in E.-S. B. van 23 Mei 1928, heeft de heer W. F. Detiger, Directeur van de Gemeentelijke Arbeidsbeurs te Amsterdam, in E.-S. B. van 13 Juni 1928, eenige opmerkingen gemaakt, waarin niet alleen critiek wordt uitgeoefend op de beschouwingen van den heer Van Zanten, doch ook op de samenstelling en de feitelijke waarde van het rapport zelf. Wij zullen in het onderstaande nagaan, of deze critiek van den heer Detiger inderdaad steekhoudend is.

Het is wellicht goed daarvoor de kwestie allereerst nog even algemeen te beschouwen. De aanleiding tot de enquête was zeer eenvoudig. In bepaalde kringen acht men de tegenwoordige regeling der openbare arbeidsbemiddeling niet voldoende en dus moet er een wettelijke regeling komen om dezen tak van Overheidsbemoeiing een vastere basis te geven. Het behoeft geen betoog, dat de werkgeversorganisaties, alvorens definitief hun oordeel daarover uit te spreken, wilden weten, welke beteekenis deze openbare arbeidsbemiddeling eigenlijk wel voor hare leden heeft. Daartoe werden aan de leden van de 4 werkgeverscentralen eenige vragen gesteld, zoodat de besturen dezer organisaties uit de antwoorden een indruk konden krijgen van het oordeel, dat de leden over een en ander hadden.

Het was geenszins de bedoeling conclusies over de openbare arbeidsbemiddeling in haar geheel te formuleeren, (bijv. voor wat betreft de dienstboden, het hotel- enz. personeel, het kantoorpersoneel etc.) de vraag was slechts hoe de door de centrale werkgeversorganisaties omvatte werkgevers in industrie, handel en verkeer er over oordeelen en welk gebruik zij ervan maken. En wat dat betreft, is in de antwoorden van de 1500 werkgevers met 240.000 arbeiders toch zeker een zeer belangrijke aanwijzing te vinden.

Maar bovendien doet zich de vraag voor of voor hen, die niet antwoordden, de openbare arbeidsbemiddeling niet van nog geringer waarde was dan voor hen, die dit wel deden. De beteekenis van de openbare arbeidsbemiddeling voor industrie, handel en verkeer wordt in het rapport dan ook zeker niet te ongunstig voorgesteld.

De opmerking van den heer Detiger over den invloed der gelocaliseerde bedrijven moge voor het mijnbedrijf misschien eenige waarde hebben, voor het textielbedrijf zeker niet. Immers naast de Twentsche industrie werden gegevens ontvangen uit geheel Brabant, Amsterdam, Rotterdam, de Zaanstreek, Leiden, Hilversum, Arnhem, Veenendaal, Groningen, enz. Vermelding verdient, dat tot deze groep ook zijn gerekend de kunstzijde-industrie, de confectiebedrijven en de wasscherijen, die veel jeugdig vrouwelijk personeel in dienst hebben.

De heer Detiger acht op grond van zijn bekendheid met dergelijke enquêtes de cijfers weinig betrouwbaar. De argumenten, die de heer Detiger met betrekking tot deze enquête gebruikt om die onbetrouwbaarheid aannemelijk te maken, zijn echter zeer zwak. Tegenover zijn bewering, dat de werkgevers, die hun administratie goed in orde hebben, niet antwoordden omdat er veel werk aan verbonden is en zij, die geen goede gegevens hebben, er maar een slag naar slaan, met de eigenlijke bedoeling de arbeidsbeurs nog een trap achterna te geven, stellen wij de onze, dat het voor de werkgevers met een goede administratie een betrekkelijk geringe moeite was om te antwoorden, terwijl zij, die geen aantekening hebben gehouden van het verloop onder het personeel, niet hebben geantwoord, of tot de 178 behooren, die op de vraag omtrent het aantal in dienst genomen arbeiders het antwoord schuldig bleven. Wij laten het gaarne aan den lezer over te beoordeelen, welke opvatting het meest waarschijnlijk is.

Ook het feit, dat de cijfers van het verloop van het personeel en het aantal plaatsingen door de arbeidsbeurzen niet kloppen met de officieele cijfers van de arbeidsbeurzen mag zeker geen reden zijn om de juistheid der antwoorden in twijfel te trekken. De geheele opzet der enquête was juist om te werken met vaststaande gegevens, zoodat alle conclusies daarop gebaseerd zouden kunnen worden. De onvriendelikheden, die overigens in dit gedeelte van het betoog van den heer Detiger aan het adres van de werkgevers worden geuit, zullen wij maar niet al te ernstig opvatten, zij kunnen slechts zijn ontstaan door een (m.i. geheel ten onrechte) min of meer verbitterde stemming van den geachten schrijver, waarbij de

nuchtere waardeering der feiten geheel voor het sentiment heeft moeten wijken.

Wat betreft de critiek van den heer Detiger op de verwerking van het materiaal, diene het volgende: De vraag, hoeveel van het totaal aantal in dienst genomen arbeiders via de arbeidsbeurs betrokken waren, stond geheel afzonderlijk van de andere vragen. Dat 178 werkgevers deze vraag niet hebben beantwoord is absoluut geen reden om ze bij de andere vragen, die ze wel hebben beantwoord, uit te schakelen. Met welk recht beweert de heer Detiger, dat zij hun oordeel uit hun duim zuigen. Omdat ze of niet precies meer weten of om bepaalde redenen niet willen zeggen, hoeveel arbeiders ze in dienst genomen hebben? Uit de lijsten blijkt, dat er onder deze werkgevers verschillende zijn, die zich geregeld tot de arbeidsbeurs wenden.

De tweede opmerking is al even eigenaardig. Wanneer een werkgever opgeeft, dat hij zich meestal of geregeld tot de arbeidsbeurs wendt, dan zegt dat nog niet, dat hij *al* zijn personeel door de arbeidsbeurs krijgt. En bovendien zou het al zeer toevallig zijn als het verloop onder de arbeiders van die 11 pCt. werkgevers, die zich geregeld tot de arbeidsbeurs wenden, precies even groot zou zijn als het gemiddelde bij alle werkgevers. Ook hier werden door den heer Detiger weer twee gegevens door elkaar gehaald, die niet met elkaar mogen worden vergeleken.

Ten slotte acht de heer Detiger het onjuist, dat bij de rubrieken inzake het oordeel over de toegezonden arbeidskrachten en dat over de arbeidsbeurs in het algemeen ook de werkgevers zijn medegegeld, die met de arbeidsbeurs nooit iets te maken hebben gehad. Wat het eerste betreft zij opgemerkt, dat het hier geen persoonlijk onderzoek betrof naar de 4748 door de arbeidsbeurs geplaatste arbeiders. Het was slechts de bedoeling te weten hoe de werkgevers in het algemeen over de toegezonden arbeidskrachten denken. Waarom zou een werkgever, die nooit een arbeider van de arbeidsbeurs heeft aangesteld, omdat hij ze voor de vacature niet bruikbaar acht en dus slechte ervaringen omtrent de toegezonden arbeidskrachten heeft opgedaan, niet mee mogen tellen. Uit het feit, dat meer dan de helft der werkgevers geen oordeel wenschte uit te spreken, blijkt wel, dat dit zeker niet lichtvaardig werd gegeven. Het teekent echter de stemming van den heer Detiger om in het medetellen der 56 pCt. een poging te zien om „te komen tot maar 10 pCt. tevredenheidsbetuigingen”. Alsof dit het doel was. Dat, voor wat de tweede opmerking betreft, de werkgevers, die geen oordeel over de arbeidsbeurs hadden, zijn meegerekend, is duidelijk. Wanneer na zooveel jaren van bestaan de openbare arbeidsbemiddeling nog zoo weinig bekend is bij een werkgever, dat deze er nog niet eens een algemeen oordeel over kan uitspreken (de meesten vermelden als reden daarvan, dat zij er nog nooit gebruik van hebben gemaakt) dan mag zeker wel worden aangenomen, dat die arbeidsbemiddeling voor dezen werkgever van geen waarde is. Het is ook hier in geen deele het doel geweest om „slechts een percentage van 11 pCt. tevredenheidsbetuigingen te produceeren”, doch om duidelijk in het licht te stellen, welke waarde de openbare arbeidsbemiddeling voor de werkgevers heeft. Dat deze, zooals uit het rapport blijkt (nog) niet groot is, moge voor velen een teleurstelling zijn; het zal ongetwijfeld voor hen, die de openbare arbeidsbemiddeling willen bevorderen, een aanleiding zijn nauwkeurig na te gaan wat de oorzaak daarvan is en op welke wijze verbeteringen kunnen worden aangebracht. Maar dan zal dit in een andere stemming moeten gebeuren dan waarin de heer Detiger zijn hierboven beschouwde opmerkingen over het Rapport neerschreef.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem 27 Juni 1928.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juni 1928, in vergelijking gebracht met de overeenkomstige cijfers van Juni 1927.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 38.467.200 op tegen f 42.755.100 in Juni 1927 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 4.287.900. De totale opbrengst bleef in de afgelopen maand bij de raming een bedrag van f 364.200 ten achter, wat intusschen na het zeer ruim vloeien van eenige belastingen in de maand Mei jl. van weinig beteekenis is te achten. Aan den anderen kant mag niet worden vergeten, dat een vergelijking van raming en opbrengst in de eerste helft van het jaar zeer onzuiver is, daar bij de ramingen voor de personeele belasting en voor de inkomstenbelasting met belastingverlagingen rekening is gehouden, waarvan de invloed zich voor de personeele belasting nog slechts zeer ten deele en voor de inkomstenbelasting in nog geringer mate doet gevoelen.

De totaal-opbrengst over de eerste zes maanden van dit jaar bedroeg f 251.670.700, d. i. f 2.872.600 minder dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Daarentegen werd de raming in genoemde periode met f 18.682.200 overschreden. Ten aanzien van dit cijfer moet dezelfde opmerking worden gemaakt als hierboven ten opzichte van de maand-opbrengst. Past men met het oog hierop eenige correcties toe, daarbij tevens de rijwielenbelasting buiten beschouwing latende, die voor het overgrote deel in de maand Januari van elk jaar wordt ontvangen, dan blijkt, dat het voordelig verschil tusschen raming en opbrengst met ruim f 9 miljoen moet worden verlaagd.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonden de grondbelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslactaccijns, de bieraccijns en de tabakaccijns, de zegelrechten en de akten voor de jacht en visscherij een hooger opbrengsteijfer. Daarentegen brachten minder op de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de zout-, de wijn-, de gedistilleerden de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de belasting op rijwielen, de registratierechten, de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking, de domeinen en de loodsgelden. Uit een en ander blijkt, dat de loop der middelen in de afgelopen maand niet zoo gunstig was.

Evenals de vorige maand gaf ook nu de grondbelasting een hogere opbrengst te boeken. Het accres beliep f 422.700 en deed de inkomst over de eerste helft van het loopende jaar f 980.300 stijgen boven die van dezelfde periode van 1927. Voor een gedeelte mag dit gunstige resultaat aan snellere invordering worden toegeschreven. Ook de raming werd in de eerste 6 maanden van 1928 overtroffen (met f 2.830.900), waarbij intusschen valt te bedenken, dat de grondbelasting in de maanden April — Juni zeer ruim pleegt te vloeien; zoo bracht dit middel in de afgelopen maand niet minder dan f 2.267.200 boven 1/12 der raming op.

De personeele belasting gaf een daling in opbrengst te zien (van f 554.600), waarin ten deele de invloed der belastingverlaging, tot stand gebracht door de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 432), is te bespeuren. Over de maanden Januari t/m Juni kwam reeds f 739.800 minder binnen dan in de eerste helft van het vorige jaar. De raming werd in de afgelopen maand met f 1.057.100 overtroffen, waarbij men echter te rekenen heeft met de omstandigheid, dat de maand Juni voor dit middel doorgaans vrij gunstig is. Gerekend over zes maanden werd de raming daarentegen niet bereikt; het nadeelig verschil bedroeg f 1.366.000. Feitelijk blijft de opbrengst nog veel meer bij de raming ten achter, daar, zooals reeds werd opgemerkt, de belastingverlaging, met het oog

waarop de betreffende middelenpost f 6½ miljoen lager werd geraamd, zich tot dusver nog slechts in zeer beperkte mate doet gevoelen.

De inkomstenbelasting liep beduidend in opbrengst terug (decrees f 1.386.100), wat intusschen na de record-opbrengst der maand Mei niet behoeft te bevremden. De raming werd in de afgelopen maand bij lange na niet gehaald (opbrengst f 1.710.900 minder), waarbij echter dient te worden bedacht, dat de maand Juni voor deze belasting niet tot de gunstigste pleegt te behooren. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste zes maanden van 1927 en 1928 blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Juni 1927	Jan. t/m. Juni 1928
1924/25....	f 1.003.400,—	—
1925/26....	„ 3.261.100,—	f 588.100,—
1926/27....	„ 55.998.600,—	„ 2.826.100,—
1927/28....	„ 214.900,—	„ 54.968.600,—
1928/29....	„ —	„ 11.600,—
Totaal.	f 60.478.000,—	f 58.394.400,—

Uit dit vergelijkend overzicht blijkt, dat in het loopende jaar tot dusver f 2.083.600 minder werd ontvangen dan in het voorafgaande. Voorts valt uit de cijfers af te leiden, dat aan den factor der snellere invordering voor wat dit middel betreft geen invloed van betekenis meer kan worden gehecht. Opgemerkt moge nog worden, dat 6/12 der raming in de eerste zes maanden met f 15.894.400 werd overschreden. Deze overschrijding is geheel normaal, daar in de eerste vijf maanden van het jaar doorgaans meer dan de helft van de geheele jaaropbrengst wordt geïnd. Neemt men evenwel in aanmerking, dat de opbrengst der inkomstenbelasting voor 1928 f 15 miljoen lager is geraamd, terwijl de belastingverlaging, met het oog waarop het ramingscijfer werd teruggebracht, eerst met 1 Mei jl. in werking is getreden, dan volgt hieruit, dat de overschrijding der raming feitelijk veel minder heeft bedragen.

De vermogensbelasting liep in opbrengst terug, zij het met het niet zeer belangrijke bedrag van f 8.600. Gerekend over zes maanden leverde 1928 tot dusver f 211.900 méér op dan het vorige jaar, en f 330.200 boven de helft van het voor 1928 in totaal geraamde opbrengstcijfer. De eerste maanden van het jaar zijn voor dit middel echter doorgaans vrij voordeelig.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf een daling in opbrengst van f 967.100, waardoor de opbrengst over de eerste zes maanden van 1928 thans bij die van hetzelfde tijdvak van 1927 ten achter bleef (f 97.300). Ook de raming werd in de eerste helft van het jaar niet gehaald (nadeelig verschil f 4.615.700). De dividend- en tantiëmebelasting komt evenwel op zeer onregelmatige wijze binnen en de ruime ontvangsten moeten dit jaar nog komen. Vooralsnog is het derhalve niet mogelijk omtrent den loop van dit middel eenige voorspelling te doen.

Ook ditmaal vertoonden de rechten op den invoer en het statistiekrecht een hooger opbrengstcijfer. De stijging bedroeg voor eerstgenoemd middel f 382.500 en voor het laatstgenoemde f 29.200. De loop van beide middelen was tot dusver zeer bevredigend. Zoowel de opbrengst van Januari t/m. Juni van het vorige jaar als de raming werden in het verlopen halfjaar overtroffen, bij de invoerrechten met onderscheidenlijk f 2.752.800 en f 3.417.800, bij het statistiekrecht met successievelijk f 145.000 en f 85.100.

De accijnzen vertoonden een onderling zeer verschillend beeld. De zoutaccijnzen bracht f 5.400 minder op, waarvoor een bepaalde oorzaak niet aanwijsbaar is. De geslachtaccijnzen bracht vrijwel evenveel op als in Juni 1927. Daarentegen leverde de wijnaccijnzen f 17.200 minder voor de schatkist op. Ook de gedistilleerdaccijnzen liep in opbrengst terug (lagere ontvangst f 336.200). Toch was hier de teruggang slechts schijnbaar, daar de maand Juni in 1927 vijf tegen in 1928 vier verschijndagen van den krediettermijn

(Donderdagen) telde. Neemt men dit in aanmerking, dan blijkt in Juni 1928 per week meer veraccijnst te zijn dan in de maand Juni van het vorige jaar. Het bier gaf f 129.800 meer te boeken. Daarentegen wees de suikeraccijnzen een lagere opbrengst aan (nadeelig verschil f 59.200), hetgeen na de ruime ontvangsten der vorige maanden niet behoeft te verwonderen. Eindelijk moge nog worden gewezen op den tabakaccijnzen, die een stijging in opbrengst vertoonden van f 66.600 en zich dus in stijgende lijn bleef bewegen.

Vergelijkt men de totale opbrengsten der accijnzen over het eerste halfjaar van 1928 met die van hetzelfde tijdvak van 1927 en met de raming, dan komt men tot het volgende resultaat:

Opbr. 1e halfj. 1927. Opbr. 1e halfj. 1928. Raming 1e halfj. 1928.

Zout .. f	1.130.000	f 1.020.700	f 1.100.000
Geslacht „	4.900.100	„ 5.263.400	„ 5.000.000
Wijn .. „	1.397.300	„ 1.358.500	„ 1.350.000
Gedist. „	22.200.700	„ 21.784.800	„ 22.500.000
Bier. . . „	5.788.500	„ 6.327.200	„ 6.750.000
Suiker „	21.116.200	„ 22.365.600	„ 22.000.000
Tabak „	11.120.400	„ 11.957.300	„ 11.300.000

De belasting op gouden en zilveren werken leverde iets minder op dan in Juni 1927 (f 600). Dit middel heeft intusschen in de afgelopen anderhalf jaar zich voortdurend in stijgende richting bewogen, zoodat aan den teruggang der afgelopen maand niet te veel betekenis moet worden gehecht. De belasting op rijwielen bracht f 55.800 minder op. De totale opbrengst uit dit middel over de eerste zes maanden van 1928 beliep f 5.871.000, waarvan 10 pCt. of f 587.100 aan de gewone middelen ten goede is gekomen en de resterende 90 pCt. in het Wegenfonds is gestort. In de eerste helft van 1927 kwam in totaal aan Rijwielbelasting f 6.557.300 binnen. Bedenkt men, dat de prijs van een rijwielplaatje van f 3 tot f 2,50 is verlaagd, dan beteekent dit, dat in het loopende jaar reeds beduidend meer plaatjes zijn verkocht dan in de eerste zes maanden van het vorige jaar.

Van de middelen, die in meer rechtstreeksch verband staan met het zakenleven, gaven de zegelrechten een surplus van f 109.300, dat geheel aan het ruimer vloeien der beursbelasting was te danken, welke een accres van f 139.500 vertoonde. Gerekend over zes maanden leverde dit middel in het loopende jaar f 26.600 minder op, hetgeen evenwel niet aan de beursbelasting mag worden geweten, daar deze belasting juist een hooger opbrengstcijfer van f 1.021.500 aanwees. De raming werd bij de zegelrechten in de eerste helft van dit jaar met f 518.200 overtroffen. De registratierechten daalden in de afgelopen maand met f 48.400. Gerekend over zes maanden maakten zij echter een beter figuur, daar zoowel de opbrengst van het vorige jaar als de raming aanzienlijk werden overschreden (met onderscheidenlijk f 2.761.400 en f 2.938.200).

De successierechten liepen terug met niet minder dan f 1.943.900, waarbij moet worden opgemerkt, dat de maand Juni in 1927 voor dit middel vrij gunstig was. In de beide laatste maanden was de opbrengst wel bijzonder laag; de verlaging van het recht krachtens de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 429) doet zich zeer sterk gevoelen. In de eerste zes maanden van 1928 kwam reeds f 7.228.800 minder binnen dan in dezelfde periode van 1927, terwijl 6/12 der raming evenmin werd bereikt (nadeelig verschil f 1.036.100). Gezien den grilligen loop, dien dit middel pleegt te vertoonen, zal het evenwel aanbeveling verdienen, nog eenigen tijd te wachten, alvorens in bepaalde beschouwingen te treden.

De domeinen gaven in de afgelopen maand f 9.800 minder te boeken; daarentegen vertoonden de akten voor de jacht en visscherij een accres van f 2.700. De loodsgelden liepen terug met f 37.200 en deden de opbrengst over het 1e halfjaar 1928 zodoende f 46.900 dalen beneden de ontvangst van de gelijknamige maanden van 1927. Ook de raming werd in het afgelopen

halfjaar niet bereikt (nadeelig verschil f 307.000).

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 5.593.800 tegen f 8.046.900 in Juni 1927. Van eerstgenoemd bedrag was bijna f 2.228.000 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. In het eerste halfjaar van 1928 werd in totaal f 42.943.200 ontvangen (in hetzelfde tijdperk van het vorige jaar f 55.403.200).

Voor het „Wegenfonds” kwam in de afgelopen maand f 476.700 binnen waarvan f 178.700 op rekening komt van de Rijwielbelasting. De opbrengst over de eerste zes maanden van 1928 bedroeg f 10.851.600 (waarvan f 5.283.900 rijwielbelasting). In de maand Juni van 1927 werd f 186.100 ontvangen.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE HERVORMING VAN HET FRANSCH GELDWEZEN.

Prof. B. Nogaro te Parijs schrijft ons:

De hervorming van het Fransche geldwezen, die langen tijd uitgesteld is, is plotseling op de agenda van de parlementaire werkzaamheden verschenen en met een verrassende snelheid aangenomen. De langdurige voorbereiding wordt zonder twijfel verklaard uit de waarnemende politiek van Poincaré, die, gekweld door het idee van een revalorisatie van den franc, slechts onder den druk van de gebeurtenissen op het eind van 1926 toestond, dat de Banque de France een feitelijke stabilisatie tot stand bracht, en die slechts langzamerhand het idee van een onmogelijke revalorisatie heeft laten varen.

De argumenten, die Poincaré ertoe geleid hebben van zijn oorspronkelijke politiek af te zien, die eerlijk gezegd de instinctieve politiek van den gewonen Franschman was, zijn door hem in een schitterende rede naar voren gebracht. Weliswaar was er geen enkel idee in deze rede, dat niet reeds vroeger door de voorstanders van de stabilisatie opgeworpen was, maar Poincaré, die zich langzamerhand zelf had moeten overtuigen, heeft al die argumenten zoo duidelijk, eenvoudig en met een kracht van overtuiging ten gunste van een definitieve stabilisatie weten voor te stellen en met elkaar in verband weten te brengen, als den specialisten, die zich onder de eerste voorstanders van de stabilisatie bevonden, zonder twijfel niet zou zijn gelukt.

Bovendien heeft de zwenking van Poincaré naar een stelsel, dat oorspronkelijk niet het zijne was, in hooge mate ertoe bijgedragen degenen te overtuigen, die tot op het allerlaatste moment de opvatting van een langzame revalorisatie huldigden en heeft hij bovendien niet dien weerstand ontmoet, dien zelfs tegenwoordig nog de financieele experts zonder twijfel bij het publiek en in het parlement zouden hebben aangetroffen.

Wij moeten er echter dadelijk bijvoegen, dat zijn taak vergemakkelijkt is geworden door een plotselinge en krachtige campagne in de pers. Het grootste argument voor den overgang van de feitelijke stabilisatie naar de wettelijke stabilisatie is geweest, dat de Banque de France er in geslaagd is door het koopen en verkoopen van deviezen den franc op een vasten koers te handhaven op zijn minst even krachtig alsof zij volgens de oude traditie goud in ruil voor bankbiljetten afgaf of opnam; maar aangezien volgens deze methode kapitalen van de Londensche en andere buitenlandsche markten naar Frankrijk konden komen zonder bevoegd behoeven te zijn voor een goudafgifte, was het resultaat, dat de Banque de France verplicht was om tot in het oneindige buitenlandsche deviezen op te nemen, hetgeen haar, naar men zeide, dwong ook tot in het oneindige biljetten uit te geven. Deze laatste bewering is echter door financieele experts bestreden, die zeer goed weten, dat de aankopen van deviezen evenals het meerendeel van de transacties van de Banque de France met de andere banken door middel van overboekingen geschieden. Zij beweren, dat er

geen enkel direct verband bestaat met de uitgifte van bankbiljetten, maar dat veeleer een groote circulatie ontstaat uit het toenemende handelsverkeer en uit de verhouding tusschen de banken en het publiek of het klein- en middenbedrijf.

Aan den anderen kant was het niet noodzakelijk onmiddellijk over te gaan tot een wettelijke stabilisatie om de Banque de France in staat te stellen goud tegen een vasten koers af te geven of op te nemen in plaats van deviezen te koopen en te verkoopen; het was haar voldoende om in dit geval van den Staat dezelfde garantie te krijgen voor het geval zij door de aanneming van een nieuwen stabilisatiekoers een verlies zou hebben geleden. Het is echter zeker, dat de wettelijke stabilisatie, waardoor het mechanisme van de goudpunten weer op den voorgrond treedt, de Banque de France in staat stelt, zonder zich met de andere centrale banken in verbinding te stellen, hen te dwingen eventueel goud af te geven en als gevolg daarvan hun eigen geldmarkt te beschermen en zoodoende de Fransche markt te beveiligen tegen den toevloed van overtollige kapitalen.

Het is bovendien niet aan twijfel onderhevig, dat de nieuwe president van de Banque de France persoonlijk instemde met het idee van een definitieve stabilisatie en dat hij zichzelf slechts geluk kon wenschen in deze tijdelijke situatie een argument te vinden om de aarzelingen van den Minister-President te overwinnen om eindelijk aan het bedrijfsleven de weldaden te verzekeren van een definitief herstel van het geldwezen.

Het is waarschijnlijk, dat de krachtige campagne, welke plotseling in de geheele Fransche pers ten gunste van de stabilisatie gevoerd werd, eveneens door eenige andere redenen verklaard wordt. De rede, door Poincaré uitgesproken aan het einde van de laatste zitting van het parlement ter beantwoording van verschillende interpellaties, heeft een ernstige ongerustheid in een deel van de zakenwereld veroorzaakt. Poincaré was inderdaad nog van meening, dat de wettelijke stabilisatie een nieuwe periode inluidt, welke nadeelig is voor personen met vaste inkomens en hun een soort recht geeft op herstel; hij heeft in dit verband woorden gesproken, die niet nalieten opschudding te verwekken onder de leiders van groote ondernemingen, die schuldeischers hebben. Bovendien had men van dezen kant haast met de aanneming van de stabilisatiewet om het wetsvoorstel niet te verzwaren met voorschriften voor de oplossing van zoo gecompliceerde problemen, als een revalorisatie van de oude schulden kon verwekken. Het is zeer waarschijnlijk, dat deze laatste overweging er zeer toe bijgedragen heeft, dat naar den kant van de voorstanders der stabilisatie personen overgingen, dit tot op dat oogenblik krampachtig vastgehouden hadden aan het idee van een revalorisatie, of, juister gezegd, van een onbepaald uitstel van de wettelijke stabilisatie. Bovendien heeft Poincaré zich dezen keer ervan onthouden het plan voor het monetaire herstel te willen verbinden met dat van de herziening der voor-oorlogsche schulden; hij heeft begrepen en doen begrijpen, dat de definitieve stabilisatie der slachtoffers van de depreciatie niets heeft doen verliezen als een denkbeeldige hoop, en hij heeft uiterst voorzichtige woorden gesproken in verband met rechtvaardige en menselijke maatregelen, die genomen konden worden ten gunste van bepaalde bijzonder geïnteresseerde schuldeischers.

* * *

Zoo waren de geesten door Poincaré zelf ontvanke-lijk gemaakt voor het idee van een wettelijke stabilisatie van den franc; een plan van monetair herstel, dat vergezeld ging van drie overeenkomsten met de Banque de France en met de Zelfstandige Amortisatiekas, werd Zaterdag, 23 Juni, bij de Tweede Kamer ingediend; den Zondag daarop in het Parlement besproken en door de beide Kamers aangenomen, werd de wet 25 Juni van kracht. Men heeft deze snelle

wijze van aanneming willen rechtvaardigen door te wijzen op de noodzakelijkheid den definitieven stabilisatiekoers niet vooruit bekend te maken, om zoodoende beursspeculaties te vermijden; dit argument is echter weinig waardevol, wat den tekst van de overeenkomst met de Banque de France betreft, die enkele dagen vroeger bij de Financieele Commissie ingediend had kunnen worden. Er is bovendien reden om op te merken, dat, waar dit plan Zaterdagavond bij de Financieele Commissie werd ingediend, en 's nachts onderzocht werd zonder dat eenig dossier samengesteld kon worden om zich snel op de hoogte te stellen van de teksten, waarop de overeenkomst zelf het oog had, dit voorstel aangenomen is zonder dat de commissie den tijd en de middelen heeft gehad nauwkeurig het nieuwe stelsel van de voorschotten van de Bank aan den Staat met het vroegere stelsel te vergelijken. Hoe het zij, wij bezitten op het oogenblik teksten, die ons veroorloven op een juiste manier het Fransche monetaire herstel en de nieuwe positie van de Banque de France na te gaan.

* * *

Wat het monetaire stelsel betreft, moeten wij allereerst opmerken, dat voor den eersten keer in Frankrijk de gouden standaard aangenomen is. Tot 1914 had Frankrijk het stelsel van het bimetallisme, ook wel de hinkende of onvolledige standaard genoemd, d.w.z., dat het zilver niet vrij kon aangemunt worden, maar dat de bankbiljetten, theoretisch ten minste, nog inwisselbaar bleven hetzij in goud, hetzij in zilver; voortaan zullen de bankbiljetten slechts tegen goud ingewisseld kunnen worden.

Is men evenwel teruggekeerd tot het oude stelsel van den gouden standaard met goudcirculatie of tot het nieuwe stelsel van den goudwisselstandaard?

Wij moeten opmerken, dat de tekst ons niet toestaat deze vraag volkomen juist te beantwoorden. De redactie van art. 3 geeft den indruk, dat het hier gaat om de zuivere en eenvoudige toepassing van het oude stelsel van den gouden standaard, want in de eerste alinea staat: „de Banque de France is verplicht aan de houders en op zicht de inwisselbaarheid van haar biljetten in goud te verzekeren”, zonder dat er sprake is van de beperking van deze inwisselbaarheid ten behoeve van vereffeningen met het buitenland. Maar alinea 2 laat haar „de bevoegdheid deze inwisselbaarheid te verzekeren, hetzij door de bankbiljetten tegen goudstukken met den wettelijken koers af te lossen, hetzij ze tegen goud in te wisselen”. De derde alinea preciseert, dat „de Banque de France deze aflossingen en inwisselingen slechts op het hoofdkantoor kan doen plaats vinden en voor minimum bedragen, die vastgesteld zullen worden in overeenstemming met den Minister van Financiën en de Banque de France.”

Het schijnt dus, dat in de practijk de Banque de France, evenals tegenwoordig de Bank of England, de inwisselbaarheid van haar biljetten slechts kan verzekeren door middel van goudbaren, waarvan het gewicht vastgesteld zal worden in overleg met den Minister van Financiën, terwijl het gewicht van deze baren zoo gefixeerd kan worden, dat zij slechts kunnen dienen voor metaaluitvoer, die gerechtvaardigd wordt door de noodzakelijkheid van vereffeningen met het buitenland.

Men kan de conclusie trekken, dat de nieuwe wet in Frankrijk den goudwisselstandaard invoert, maar dat zij aan de Banque de France de bevoegdheid laat om later, indien zij dit wenscht, het oude stelsel van den gouden standaard in te voeren door goudstukken in omloop te brengen.

Het is te betreuren, dat deze bevoegdheid aan de centrale bank overgelaten is, daar zij in werkelijkheid een verandering van het monetaire stelsel insluit en bovendien een buitengewoon gevaarlijke verandering is, omdat dit stelsel zal kunnen leiden tot een vermindering van den goudvoorraad, die dient voor het

ondersteunen van den koers door een gedeelte van den goudvoorraad in de binnenlandsche circulatie te laten verdwijnen. Waarschijnlijk echter zal de Banque de France de eerste zijn zich voor een dergelijke politiek te behoeden en men heeft daarom in de aangenomen regeling slechts een uiting te zien van dit traditionalisme, dat nog in de oogen van velen het oude stelsel van den goudstandaard als solider en normaler dan het moderne stelsel van den goudwisselstandaard doet schijnen.

De nieuwe franc komt voortaan overeen met 65,5 milligram goud van een gehalte van 9/10, d.w.z., dat hij teruggebracht is tot de waarde van den tegenwoordigen papierfranc, zooals deze blijkt uit den wisselkoers van 124,20 voor 1 pond sterling. Door deze regeling kan men voortaan de bankbiljetten in gouden francs omwisselen; zij heeft bovendien het voordeel een definitief karakter aan het monetaire herstel te geven en op het moment, waarop de inwisselbaarheid hersteld is een onderscheiding tusschen den goudfranc of den ouden franc en den papierfranc of den nieuwen franc te vermijden.

De vrije aanmunting van goud voor rekening van particulieren is nog niet hersteld, maar de Banque de France is verplicht goud te koopen tegen een koers, die overeenkomt met de nieuwe waarde van den wettelijken franc en daar de vrije in- en uitvoer van het goud weer hersteld is, kan men zeggen, dat het goud in Frankrijk zijn rol van internationalen standaard weer heeft opgenomen, alsof de vrije aanmunting reeds nu weer ingevoerd was. Artikel 6 van de wet bepaalt bovendien, dat deze later eenvoudig bij decreet afgekondigd kan worden.

De nieuwe wet voorziet eveneens in de aanmunting van zilveren geldstukken van 10 francs, die tien gram en van stukken van 20 francs, die twintig gram wegen. Wat de geldstukken van 1 en 2 francs betreft, voorziet art. 8 in het vervaardigen van staatsgeld van aluminium, gelijk aan de tegenwoordige geldstukken van de Kamers van Koophandel.

De uitgifte van bankbiljetten wordt voortaan op een geheel nieuwe wijze gereguleerd. Art. 4 van de wet bepaalt, dat de Banque de France verplicht is een voorraad gouden baren en gouden muntstukken te houden, gelijk aan tenminste 35 pCt. van het bedrag aan bankbiljetten in omloop en van de rekening-courantsaldi van crediteuren; het is de toepassing van het traditioneele stelsel van de statutaire verhouding tusschen het muntmateriaal en het maximum van de biljettenuitgifte, dat zich in de plaats stelt van de empirische methode, volgens welke het maximum van den metaalvoorraad van de Banque de France door achtereenvolgende wetten vastgesteld was.

Men kan zich gelukwenschen met de aanvaarding van deze nieuwe formule, omdat zij het absurde idee, dat sedert enkele jaren wetenschappelijk onder het Fransche publiek verspreid is, dat het maximum van de biljetten uitgifte onveranderd moet blijven, zal doen verdwijnen. Aan den anderen kant evenwel moet men constateeren, dat de nieuwe wet het verouderde en onlogische principe wettigt van een „geimmobiliseerde” dekking, die geacht wordt de waarde van de bankbiljetten te garandeeren, terwijl in werkelijkheid hun waarde met betrekking tot de buitenlandsche valuta slechts verzekerd kan worden door haar buitenlandsche inwisselbaarheid en bijgevolg door het vermogen van goudexport. Met een dergelijk stelsel kan de inwisselbaarheid van de bankbiljetten slechts verzekerd worden door dat deel van den metaalvoorraad, dat de 35 pCt. teboven gaat, en, let wel, 35 pCt. van het totale bedrag van de fiduciaire circulatie en van de rekening-courantsaldi van crediteuren! Gelukkig, dat de metaalvoorraad van de Banque de France op het oogenblik zoo groot is en dat zij reeds nu alleen met den

metaalvoorraad de inwisselbaarheid van meer dan 40 pCt. verzekert, terwijl zij bovendien de bevoegdheid bezit om dezen metaalvoorraad, door de vervanging van de enorme deviezenportefeuille door goud, te doen toenemen.

* * *

Bij den tekst van dezelfde wet zijn gevoegd een overeenkomst tusschen den Staat en de Banque de France, een tweede overeenkomst tusschen den Staat en de Zelfstandige Amortisatiekas en tenslotte nog een overeenkomst tusschen deze kas en de Banque de France. In werkelijkheid moet men echter ook rekening houden met twee vroegere overeenkomsten tusschen den Staat en de Banque de France, die ten doel hadden deze laatste de aflossing van een groot gedeelte van haar voorschotten te verzekeren.

Het eerste gevolg van het monetaire herstel was, dat de metaalvoorraad bij de Bank niet langer tegen de werkelijke waarde opgenomen werd, want het zou voortaan geheel onmogelijk zijn op de balans de gouden francs op te tellen bij de papieren francs. Deze herwaardeering van de posten goudvoorraad in het binnenland en goudvoorraad in het buitenland deed het activa met ongeveer 17 milliard francs toenemen, een vermeerdering, die bovendien slechts logisch gecompenseerd kon worden door een overeenkomstige vermindering van de voorschotten aan den Staat. Met dezen maatregel had men kunnen volstaan, maar de Banque de France had besloten het monetaire herstel verder te verwezenlijken en de herwaardeering van den metaalvoorraad, die er het gevolg van was, diende niet alleen om het saldo van de voorschotten aan de Fransche regeering, maar eveneens de voorschotten, door de Bank aan de oude Russische regeering verleend, af te lossen.

Twee overeenkomsten, dateerend van vóór het monetaire herstel, hebben eveneens de aflossing aan de Banque de France van ongeveer 15 milliard francs toegestaan; deze aflossing, tezamen met de herwaardeering van den metaalvoorraad, was voldoende om alle vroegere voorschotten van de Bank aan den Staat te doen verdwijnen en de Bank heeft alleen een nieuw renteloos voorschot toegestaan, dat gelimiteerd is tot 3 milliard francs.

Wat de voorschotten aan de vroegere Russische regeering betreft, waarvan de Fransche Staat den last op zich genomen heeft, deze worden voortaan vervangen door bons, die de Zelfstandige Amortisatiekas overneemt, en die zij zoo snel mogelijk moet aflossen. Tot het tijdstip van aflossing kan de Banque de France, indien zij het noodig oordeelt, deze bons verhandelen, wat voor haar een middel is om op de geldmarkt in te grijpen, hoewel het niet een zeer verleidelijke transactie voor haar is, omdat deze bons geen rente dragen en zij slechts verhandeld zullen kunnen worden, indien de Bank op zich neemt de rente zelf te betalen.

Op te merken valt, dat door deze transactie de voorschotten aan den Staat geheel afgelost zijn — terwijl in Groot-Brittannië de overdracht van de currency-notes aan de Bank geleid heeft tot het scheppen van enorme voorschotten aan den Staat — waaraan de Fransche regeering zich heeft weten te onttrekken. Het is niet aan twijfel onderhevig, dat de totale verdwijning van de voorschotten de stabilisatie van den koers niets vergroot; de aflossing van de voorschotten schijnt ook niet een aanzienlijke deflatie te zullen veroorzaken. Evenwel zal zij misschien de rol van de Bank als revalorisator van het crediet vergemakkelijken, maar het is zeker, dat zij op de Fransche begrooting een jaarlijkschen last van ongeveer 800 millioen francs zal leggen, tengevolge van de vervanging door een leening op langen termijn van voorschotten, waarover slechts een ½ procent rente vergoed moest worden.

Bovendien kan men opmerken, dat deze verhooging van uitgaven gemakkelijk verborgen had kunnen

worden door een eenvoudige regeling van de twee vroegere overeenkomsten met de Bank, waaruit scheen te blijken, dat de verhooging van den rentevoet, veroorzaakt door een vervanging van een gedeelte der voorschotten door een leening van den Staat, gecompenseerd zou zijn door een vermindering van de rente op de nog uitstaande voorschotten. Evenwel had de vermindering geen betrekking op de eigenlijk gezegde rente, maar alleen op de $2\frac{1}{2}$ gerestitueerd door de Bank aan den Staat voor de aflossing van haar schuld, d.w.z. dat de vereffening denkbeeldig was. Overigens heeft de totale aflossing van de rentedragende voorschotten, zelfs het denkbeeld van een vergoeding van de door den Staat gedragen lasten tengevolge van de aflossing aan de Bank, doen verdwijnen.

Hoe het zij, de balans van de Banque de France verschijnt op het oogenblik in een nieuwen, zeer duidelijken vorm, welke op een zeer goede wijze van de geweldige macht van dit instituut getuigt. De goudvoorraad, welke opnieuw gewaardeerd en bovendien door bepaalde hoeveelheden goud, welke vroeger onder andere posten verborgen waren, nog vergroot is, bedraagt 29 milliard francs; daartegenover is het waar, dat de post „goud geblokkeerd in het buitenland” geheel verdwenen is, omdat in werkelijkheid deze „goudblokkade” slechts een schuld van de Bank aan de Fransche regeering in francs van de nieuwe waarde vertegenwoordigde, waartegenover een gelijk crediet in het buitenland stond.

De zilvervoorraad is eveneens tegen zijn marktwaarde opgenomen.

Wat de deviezenportefeuille betreft, deze bestaat op het oogenblik uit twee gedeelten, naar gelang het vervallen of verhandelbare wissels betreft. Het totaal bedraagt op het oogenblik ongeveer 29 milliard francs, een waarde, die dus bijna gelijk is aan die van den metaalvoorraad.

De biljettencirculatie ten bedrage van nog geen 60 milliard francs en de rekening-courant-saldi van crediteuren, die iets meer dan 10 milliard francs bedragen, d.i. dus samen ongeveer 70 milliard, maken de direct opeisbare schuld van de Bank uit. Het is gemakkelijk in te zien, dat de verhouding van deze schuld ten opzichte van den metaalvoorraad op het oogenblik reeds met 40 pCt. zeer gunstig is zonder nog te spreken van de enorme deviezenportefeuille. Bovendien is de opstelling van de balans op het oogenblik even eenvoudig en duidelijk als zij vroeger gecompliceerd en onduidelijk was. Voortaan zal het zelfs den minst ingewijden gemakkelijk vallen al de verschuivingen in de balans te volgen en het lijdt geen twijfel, dat het crediet van de Banque de France door deze nieuwe opstelling zeer versterkt zal worden.

AANTEKENINGEN.

De kwestie van de staatshulp aan den landbouw in de Vereenigde Staten.

Evenals in vele andere landen maakt de landbouw ook in de Vereenigde Staten een moeilijke periode door. Om de moeilijkheden te overwinnen, dringen de Amerikaansche landbouwers op staatshulp aan, maar hun pogingen hebben tot nu toe steeds gefaald, doordat op het allerlaatste oogenblik president Coolidge zijn veto over het reeds door de beide Kamers aangenomen wetsontwerp uitsprak. In de „Wirtschaftsdienst” van 22 Juni jl. verscheen over deze kwestie een artikel, waaraan wij het volgende ontleenen:

Een nieuwe episode in den strijd der landbouwers om staatshulp is door de verwerping van de McNary-Haugenwet afgesloten, zoodat het de moeite waard is een overzicht over deze kwestie te geven.

Het is niet aan twijfel onderhevig, dat de landbouw over het algemeen niet in gunstige omstandig-

heden verkeert. De verhouding tusschen de productie-kosten en de prijzen der agrarische producten is zoo ongunstig, dat het inkomen van de landbouwende bevolking bij dat der stedelijke bevolking achter blijft, hoewel sedert 1924 deze verhouding iets gunstiger geworden is.

De landbouwers zoeken de oorzaak van hun moeilijkheden op handelspolitiek gebied. Zij beweren, dat de welstand in de steden kunstmatig hooggehouden wordt door middel van invoerrechten op industrieele producten en de beperkingen, die de immigratie onder-vindt. Daartegenover staat, dat de landbouw geen voordeel heeft van de invoerrechten, daar zij meer produceert dan de binnenlandsche consumptie noodig heeft en het overschot dus uitgevoerd wordt, waardoor de binnenlandsche prijzen zich aanpassen bij de lage prijzen op de wereldmarkt.

Het doel van het McNary-Haugenwetsontwerp was dan ook maatregelen te nemen, waardoor de invoerrechten op graan effectief zouden worden. Dit ontwerp is de laatste jaren tweemaal door het Huis van Afgevaardigden en den Senaat aangenomen, maar op het laatste moment op het veto van president Coolidge gestrand. Daar deze evenwel het volgend jaar Maart aftreedt en het Congres het ontwerp bij een meerderheid van $\frac{2}{3}$ in beide Kamers — wat bij dit ontwerp bijna het geval was — kan aannemen zonder dat het veto van den president daaraan iets kan veranderen, zullen de landbouwers den strijd ongetwijfeld voortzetten.

De inhoud van het wetsontwerp is zeer belangrijk. Een Federal Farm Board zal opgericht worden, die met hulp van landbouwcoöperaties of met hulp van den particulieren handel in agrarische producten de prijzen op de binnenlandsche markt kunstmatig zal opdrijven, door het overschot van de agrarische productie boven de consumptie op te koopen. Deze kunstmatige prijsopdrijving zal zoolang voortgezet worden, totdat de prijzen, beschermd door de invoerrechten, een hoogte bereikt zullen hebben, die den landbouwers een behoorlijke winst waarborgen. Het overschot, dat de Federal Farm Board opgekocht heeft, zal op de wereldmarkt afgezet worden.

Op deze manier verkrijgt men twee prijsniveaus voor agrarische producten. Het verlies, dat het op de wereldmarkt verkocht gedeelte oplevert, zal op de landbouwers verhaald worden, waardoor de winst, verkregen met de hooge binnenlandsche prijzen, evenredig zal verminderen.

In de vier jaren, waarin de strijd om het wetsontwerp al wordt gevoerd, is het principe herhaaldelijk gewijzigd. Het vorige jaar bijv. had men besloten de kunstmatige prijsopdrijving slechts tot bepaalde producten (tarwe, maïs, rijst, katoen, tabak en varkens) te beperken. Het laatst ingediende ontwerp breidt dit uit tot alle producten, wat nog niet zeggen wil, dat dit dan ook werkelijk zal geschieden.

President Coolidge en vele anderen met hem zijn niet overtuigd, dat de beïnvloeding van de wet van vraag en aanbod op den duur mogelijk is. Zij wijzen erop, dat, indien reeds op het tegenwoordige lage prijsniveau een overschot geproduceerd wordt, deze hoeveelheid nog veel meer zal toenemen, zoodra de prijzen kunstmatig verhoogd worden en het geheele plan op den duur door toenemende stijging van de overschotten in elkaar zal vallen. Deze houding wordt gerechtvaardigd door het feit, dat er in de Vereenigde Staten nog millioenen morgens bouwland braak liggen en de opbrengst van de in cultuur gebrachte oppervlakte nog zeer aanzienlijk kan stijgen door intensievere bebouwing, waartoe een eventuele prijsstijging zonder twijfel zou leiden.

Den noodtoestand in den landbouw kan men maar niet eenvoudig opheffen door verhooging der prijzen, maar men moet trachten deze moeilijkheden door bedrijfstechnische verbeteringen, waardoor de productiekosten dalen en door vermindering van het aantal landbouwers te overwinnen.

Een verlaging der productiekosten kan men bereiken door een uitbreiding van de machinale installaties en een vergroting van de oppervlakte der boerderijen. De gemiddelde oppervlakte van een Amerikaanse farm bedraagt ongeveer 275 morgen, wat voor Europeesche verhoudingen groot mag schijnen, voor een extensieve bedrijfscultuur en vooral bij gebruik van landbouwmachines zeer gering is. Een vergroting van den bedrijfsomvang zal zeker tot een vermeerdering van inkomsten leiden, maar aan den anderen kant zal de prijs door dit vergrootte aanbod ongunstig beïnvloed worden. Daarentegen zal een vermindering van het aantal bedrijven de inkomsten der landbouwers doen stijgen. Die landbouwers, welke hun bedrijven dan ook uitgebreid hebben en eveneens in toenemende mate machinekracht gebruiken, bevinden zich in een beteren toestand en zijn daarom geen felle voorstanders van het ontwerp.

Aan den anderen kant is het duidelijk, dat een vergroting van de landbouwbedrijven een groot aantal landbouwers overbodig zal maken, welke dan naar de stad zullen afzakken. Ongetwijfeld zal dit ook vroeg of laat het geval moeten zijn. Maatregelen van regeeringswege zullen dan noodig zijn om de werklooze landbouwers te ondersteunen, daar in de steden waarschijnlijk wel niet voldoende werkgelegenheid te vinden zal zijn, zoodat het aantal werklozen aanzienlijk zal toenemen.

Het landbouwvraagstuk in de Vereenigde Staten is daarom zoo buitengewoon gecompliceerd. De tegenwoordige landbouw bevindt zich in het begin van een diepingrijpend revolutieproces, wat veroorzaakt is door de omvorming van het vroegere zelfgenoegzame familiebedrijf tot een bedrijf, dat gericht is op productie voor de markt en door het gebruik van meestal door motoren gedreven machines. Het proces lijkt in vele opzichten op de industrieele revolutie, die na invoering van de stoommachine een geheel ommekeer in de stedelijke industrieën teweegbracht. En zooals die gebeurtenis vergezeld ging met economische depressieverschijnselen, zoo gaat ook de op het oogenblik aan den gang zijnde verandering van de bedrijfspvormen in den landbouw gepaard met depressieverschijnselen, die heel waarschijnlijk in de komende jaren zich nog zullen verscherpen. Niemand zal echter willen beweren, dat destijds de economische moeilijkheden van de industrieele revolutie opgeheven hadden kunnen worden door kunstmatige prijsopdrijving. Het wezenlijke karakter van deze revolutie bestond hierin, dat de prijzen sterk daalden door de groote productiviteit der machines. Precies eender staat het met den tegenwoordigen landbouw in de Vereenigde Staten. De moderne landbouwmachines hebben een aanzienlijke verlaging der productiekosten mogelijk gemaakt en daarbij dienen de landbouwers zich aan te passen.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Na drie maanden van betrekkelijke stabiliteit daalde het indexcijfer van scheepsvrachten voor volle ladingen in de afgelopen maand met 2,67 pCt., een daling, welke meestal om dezen tijd van het jaar voorkomt. Het Juni-cijfer, 106,21, staat tegenover een cijfer van 123,95 van verleden jaar en 106,73 in Juni 1925. In de eerstvolgende tabel zijn de bewegingen in de verschillende groepen samengevat.

De tweede tabel toont de wijzigingen in iedere groep en subgroep tegenover de cijfers van de vorige maand; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddeld niveau gedurende de periode 1898—1913 voor.

Ondanks een aanhoudende vraag naar graanruimte van Argentijnsche verschepers en een meer levendige vraag naar tonnage voor verlading te Montreal gedurende de volgende twee maanden, had de druk van tonnage zonder vaste bestemming een algemeene verslapping van de geheele markt ten gevolge. Uitgaande kolenvrachten waren slap en de zaken in het Oosten

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898-1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. 1920	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Juni 1927	114,0	118,1	121,6	126,2	121,4	142,4	124,0
Juli 1927	110,5	113,2	111,9	115,8	119,9	138,0	118,2
Aug. 1927	108,8	122,2	118,2	121,4	121,8	144,2	122,8
Sept. 1927	111,7	130,8	115,3	119,3	123,7	150,0	125,1
Oct. 1927	109,8	128,1	116,4	116,4	123,6	144,2	123,1
Nov. 1927	108,8	128,9	120,1	117,6	125,8	140,7	123,6
December 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Januari 1928	106,7	106,9	111,4	113,6	121,4	127,3	114,6
Februari 1928	105,6	106,4	106,2	112,4	114,1	114,0	109,7
Maart 1928	101,7	104,8	102,8	106,7	115,1	119,3	108,4
April 1928	101,6	103,7	106,6	105,9	116,2	126,4	110,1
Mei 1928	101,5	100,7	106,0	110,1	111,9	124,6	109,1
Juni 1928	99,6	100,4	100,8	104,0	108,8	123,7	106,2

	Index-cijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	108,26	+ 1,84
" " thuisvracht	119,35	- 1,61
Middell. Zee; uitgaande vracht	110,71	- 3,00
" " thuisvracht	97,75	- 2,09
Noord-Amerika	100,43	- 0,27
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	76,76	- 0,83
" " thuisvracht.....	124,78	- 9,53
Indië; uitgaande vracht	98,95	- 3,42
" " thuisvracht	108,98	- 3,75
Het verre Oosten, enz.....	108,78	- 3,16
Australië.....	123,74	- 0,89

stil. In de Europeesche wateren was een toenemend teveel aan schepen zonder emplooi. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 toont de volgende tabel, waarin het jaar 1926 is weggelaten, daar de indexcijfers in dat jaar ten gevolge van de afwezigheid van export van Britsche kolon abnormaal waren.

(1913 = 100)

Maand	1924	1925	1927	1928
Januari	117,11	114,49	118,59	98,47
Februari.....	123,78	115,96	120,54	94,33
Maart	122,09	106,63	118,58	93,17
April.....	117,22	104,24	111,06	94,59
Mei	114,27	98,23	111,41	93,79
Juni	108,62	91,74	106,54	91,29
Juli	103,75	94,90	101,61	
Augustus	104,43	95,87	105,51	
September	110,50	98,19	107,51	
October	115,55	99,49	105,78	
November	112,76	102,23	106,27	
December	111,21	104,67	102,31	
Jaarl. gemiddeld.	113,44	102,22	109,64	

Hieruit blijkt, dat het gemiddelde niveau der „tramp“-vrachten gedurende het eerste halfjaar 1928 een gemiddeld cijfer aanwijst van bijna 94 pCt. in verhouding tot 1913. Ongeacht de jongste prijsverlagingen voor bunkerolen, is het verschil tusschen dit niveau en dat van andere prijzen en ladingen merkwaardig.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JUNI 1928.

Staatsleningen.....	f 2.910.000,—
zijnde:	
Rep. Panama \$ 1.200.000	
35 jar. 5 ½ goud-obl. a	
97 ½	f 2.910.000

Prov. en Gemeentelijke Leeningen f 3.387.920,—
zijnde:

Nederland

Gemeente Beilen f 29.000
4 ¼ % obl. à 98 % f 28.420
Gem. Tilburg f 2.000.000
4 ½ % obl. à 98 ½ % f 1.970.000

Nederlandsch-Indië

Gem. Mr. Cornelis I. Ct.
f 1.400.000¹⁾ 5 % obl. à
99 ½ % f 1.389.500

Bank- en Credietinstellingen..... „ 4.627.500,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën

Mij voor Gemeente-Crediet
f 1.000.000 4 ½ % obl. à
99 % f 990.000

Duitschland

Obligatiën

Gecons. Landbouwleening
van Duitse Provinciale
en Gemeentelijke banken
\$ 1.500.000 6 ½ % gega-
randeerde goud-oblig. à
97 % f 3.637.500

Hypothekbanken „ 2.496.600,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën

Friesch-Hollandsche Bank
f 500.000. 5 % schuld-
brieven à 99 % f 495.000

Pandbrieven

Nederlandsche Hypotheek-
bank voor Oostfriesland
f 270.000 6 % pandbr. à
98 % f 264.600

Duitschland

Pandbrieven

Frankfurter Hypotheken-
bank G. M. 3.000.000 7 %
hyp. goud-pandbrieven à
96 ½ % f 1.737.000

Industriele Ondernemingen „ 27.328.500,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen

N.V. Holl. Ver. tot Exploi-
tatie van Margarinefa-
brieken f 3.600.000 5 ½ %
cum. pref. aand. à 100 % . f 3.600.000
f 3.600.000 6 % cum. pref.
winstd. aand. à 100 % f 3.600.000
Intern. Viscose Compagnie
f 2.500.000 aandelen à
110 % f 2.750.000

Obligatiën

N.V. Mij tot vervaardiging
van snijmachines volgens
„Van Berkels Patent“ en
van andere werktuigen
f 3.000.000 5 % oblig. à
97 % f 2.910.000

Duitschland

Aandeelen

Kali-Industrie
R. M. 6.000.000 aand. à
218 %²⁾ f 7.848.000
Schlesische Portl.-Cement-
Ind. A.G. R.M. 2.000.000
aand. à 223 % f 2.676.000

Frankrijk

Aandeelen

Sucrerie de Saint-Leu d'Es-
serent Fr. Fr. 1.200.000
aand. à 127 %²⁾ f 762.000
Union Européenne Indus-
trielle et Financière Fr.
Fr. 9.500.000 aandelen
à 67 %²⁾ f 3.182.500

Electr.-, Gas-, Tel.-, Telegr.- en Wa-
terl. Maatschappijen „ 660.000,—
zijnde:

Nederlandsch-Indië

Aandeelen

Rembangsche Electriciteit

Mij I. Ct. f 600.000 aand. à 110 %/o..... f 660.000	
Handelsondernemingen f 143.750,— zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Drentsch-Overijsselsche Houthandel f 125.000 aand. à 115 %/o..... f 143.750	
Mijnbouw-Ondernemingen „ 2.500.000,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Singkep Tin Maatschappij f 2.500.000 6 %/o cum. pref. aand. à 100 %/o... f 2.500.000	
Rubber-Maatschappijen „ 1.300.000,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Bandar Rubber Mij f 600.000 6 %/o convert. obl. à 100 %/o..... f 600.000	
Sumatra Rubber Cult. Mij „Serbadjadi” f 700.000 6 %/o convert. obligaties à 100 %/o..... f 700.000	
Scheepvaart-Maatschappijen „ 1.100.000,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Java-China-Japan Lijn f 1.000.000 aandelen à 110 %/o..... f 1.100.000	
Thee-ondernemingen „ 707.500,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Assam Thee Onderne- ming „Ardjoena” I. Ct. f 150.000 aand. à 125 %/o. f 187.500	
Cultuur Mij „Sambawa” I. Ct. f 400.000 aand. à 130 %/o..... f 520.000	
Diversen „ 1.260.000,— zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Eerste Nederlandsche Ver- zekering Mij op het leven en tegen invaliditeit f 1.000.000 aand. à 100 %/o (20 %/o storten) f 200 000	
N. V. „Gemeenschappelijk Eigendom”. Mij tot Ex- ploitatie van Woon- en Winkelhuizen f 1.000.000 6 %/o cum. pref. aand. à 102½ %/o..... f 1.025.000	
Maatschappij tot Exploitatie der „Nieuwe Arnhemsche Courant” f 25.000 aand. à 140 %/o ³⁾ . f 35.000	
Totaal.... f 48.421.770,—	

1) Deze leening diende geheel voor conversie.

2) Introductie ter beurze: eerste koers van afgifte.

3) Koers voor bevoorrechte inschrijvers; vrije inschrij-
vingen à 160 %/o.

Totaal der emissies in Januari... f 51.704.447,50	
Februari .. „ 66.561.262,50	
Maart „ 88.269.392,50	
April „ 37.665.310,—	
Mei „ 65.445.950,—	
Juni „ 48.421.770.—	
Algemeen Totaal..... f 358.068.132,50	

Voorts werden in de afgelopen maand h.t.l. geïntroduceerd:
6 %/o obl. Pruisische Staats-
leening 1928 eerste koers van afgifte 93 %/o
5 %/o obl. Stad Oslo „ „ „ „ 95 %/o
4 %/o oblig. Union Pacific
Railroad Cy. „ „ „ „ 93½ %/o

terwijl gelegenheid bestond tot inschrijving op:
aand. Banque de Bruxelles à 240 %/o;
aand. Soie de Valenciennes à 110 %/o;
aand. American Telephone & Telegraph Cy. à 100 %/o
en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente- voet	Emissie- koers
Vereeniging 's-Gravenhaagsche Dia- konessen Inrichting (Bronovo) ...	600.000	4½ %/o	100 %/o
R.K. Parochie v. d. H. Pancratius, Augsburg	250.000	7½ %/o	100 %/o
E. E. Zusters van O. L. Vrouw, Mühl- hausen Dusseldorf	400.000	7 %/o	99 %/o
Sint Maria Stichting, Arnhem	60.000	5 %/o	100 %/o
Orde der E. E. Zusters Dominica- nessen, Niederberg.....	165.000	7 %/o	99 %/o
Priesters van het H. Hart van Jezus, Dusseldorf	300.000	7 %/o	99 %/o
Maatschappij v. buitenlandsch hypo- thecair kerkelijk crediet, Nijmegen	800.000	6½ %/o	97 %/o
Par. v. d. H. Bartholomeus (conversie)	200.000	5 %/o	100 %/o

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	Mei 1928		Mei 1927	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	133.444		124.007	
Bijschrijvingen	1.607.909	457.392	1.366.441	413.076
wegens:				
a. Stortingen	681.829	126.374	591.755	114.292
b. Overschrijvingen.				
1. van andere rek.	925.953	315.128	774.566	280.547
2. van Ned. Bank.	127	15.858	120	18.204
c. And. onderwerpen		32		33
Afschrijvingen	1.036.142	460.042	918.623	419.922
wegens:				
a. Chèques	227.109	72.120	211.015	67.689
b. Overschrijvingen.				
1. van andere rek.	799.734	315.128	678.424	280.547
2. van Ned. Bank.	955	72.744	820	71.649
c. And. onderwerpen	8.344	50	28.364	37
Gezamenlijk tegoed op ult ^o		88.804		88.291
Bedrag der beleg- ging ¹⁾		70.919		67.580

1) Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente
aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor
zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te
zamen met andere bedragen in rekening-courant met het
Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is
daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Mei 1928		Mei 1927	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor reke- ninghouders	56.157	f 3.376.096.000	53.542	f 3.485.097.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	43.137	„ 3.031.610.000	40.894	„ 3.142.457.000
Ter voldoe- ning van Rijksbelast.	2.018	„ 12.814.000	1.815	„ 11.433.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juni 1928		Juni 1927	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige ver- melding)				
Girobetalingen aan gemeentinstellingen	f 86.—	20.240	f 57.1	17.696
Girobetalingen aan particulieren	„ 16.—	75.946	„ 22.9	81.138
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5.—	6.579	„ 4.9	6.441
Betalingen	„ 7.—	32.741	„ 7.1	31.731
Part. rekeninghouders	„ 19.7 ¹	33.047 ²	„ 19.8 ¹	30.330 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeerd	„ 9.5	3.704 ²	„ 9.3	3.315 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Gulden)

	Juni 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Directe belastingen.			
Grondbelasting	4.017.196	13.330.904	12.350.563
Personeele belasting ..	2.932.099	9 883.994	10.623.834
Inkomstenbelasting ..	5.372.420	58.394.429	60.478.007
Vermogensbelasting ..	532.144	7.080.182	6.868.279
Dividend- en tantieme-belasting	1.373.564	5.884.267	5.981.584
Invoerrechten	4.923.216	31.767.785	29.014.943
Statistiekrecht	386.349	2.235.128	2.090.178
Accijnzen.			
Zout	179.049	1.020.731	1.129.997
Geslacht	846.847	5.263.425	4.900.117
Wijn	587.536	1.358.481	1.397.296
Gedistilleerd	3.679.780	21.784.780	22.200.734
Bier	1.349.857	6.327.171	5.788.542
Suiker	3.283.360	22.365.597	21.116.172
Tabak	2.112.413	11.957.303	11.120.378
Belasting op gouden en zilveren werken	81.560	511.662	484.761
Belasting op rijwielen ..	1 19.850	1 587.097	2 2.622.905
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	3 2.191.018	4 14.518.248	5 14.544.822
Registratierechten	1.778.324	13.938.169	11.176.739
Successierechten	2.128.512	18.963.878	26.192.658
Domeinen, wegen en vaarten			
Staatsloterij	159.291	1.664.342	1.583.963
Sjaatsloterij	168.338	404.063	404.230
Jacht en visscherij	30.896	36.003	32.555
Loodsgelden	342.563	2.393.017	2.439.950
Mijnen	—	—	—
Totaal-Generaal ..	38.467.182	251.670.656	254.543.207

1) 10 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 2) 40 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbelastingwet. 3) Hieronder begrepen f 560.563 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissaires in effecten, enz. (Beursbel.). 4) Id. f 4.188.398. 5) Id. f 3.166.850.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Juni 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Verdedigingsbelast. Ia	170.614	2.199.225	2.077.936
Verdedigingsbelast. Ib	611.675	7.923.305	7.407.519
Verdedigingsbelast. II	1.445.658	15.416.502	14.777.973
Opcenten:			
Grondbelasting	803.320	2.677.830	2.475.029
Personeele belasting ..	555.141	2.019.189	2.148.721
Inkomstenbelasting ..	159.444	1.308.134	14.955.018
Vermogensbelasting ..	141.610	1.825.368	1.758.257
Dividend- en tantieme-belasting	453.276	1.941.808	1.973.923
Accijnzen op Suiker	656.672	4.473.119	4.223.234
" " Wijn	117.507	271.696	279.459
Gedistilleerd	367.978	2.178.478	2.220.073
Zegelrecht van buitl. eff.	110.950	708.541	1.106.026
Totaal	5.593.845	42.943.195	55.403.168

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	Juni 1928	Sedert 1 Januari 1928	Overeenkomstige periode 1927
Wegenbelasting	298.043	5.567.690	—
Rijwielenbelasting	1 178.650	1 5.283.877	2 3.934.358
Totaal	476.693	10.851.567	—

1) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.
2) 60 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1927.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1925/26	—	—	588.155	—
1926/27	28.473	408.938	2.826.110	22.548
1927/28	3.923.717	4.233.472	54.968.562	7.057.634
1928/29	9.378.714	5.241.584	11.602	—
Totaal ..	13.330.904	9.883.994	58.394.429	7.080.182

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.
BANKDISCONTO'S.

	Datum	Coers		Datum	Coers
Ned. Bk.	Disc. Wissels.	4 1/13	13 Oct. '27	Zwits. Nat. Bk.	3 1/2
	Bel. Binn. Eff.	5 1/13	13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem.	5 2/3
	Vrsch. in R.C.	6 1/13	13 Oct. '27	Zweedsche Rbk	4 3/4
Javasche Bank	4 1/4	14 Juli '26	Bank v. Noorw.	5 1/2	
Bank van Engeland	4 1/2	21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-	5 1/2	
Duitsche Rijksbank	7 1/2	5 Oct. '27	slowakije ..	5 8 Mrt. '27	
Bank v. Frankrijk	3 1/2	19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk.	6 27 Jan. '28	
Belgische Nat. Bnk.	4 3/4	30 Juni '28	N. Bk. v. Hong.	6 26 Aug. '26	
Fed. Res. Bank N.Y.	5 1/2	12 Juli '28	Bank v. Italië.	5 1/2	
Bank van Spanje	5 2/3	23 Mrt. '23	Z.-Af. Res. bnk	5 1/2	
				9 Jan. '28	

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	14 Juli	9/14 Juli	2/7 Juli	25/30 Juni	11/16 Juli	12/17 Juli	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	4-3/16	4-3/16	4-5/16	4-3/8	37/16-1/2	25/8-7/8	31/8-3/16
Prolong. 1)	3 3/4-4	3 1/4-4	3 1/2-4 1/4	4-1 1/2	3-1 1/4	2 1/4-3 1/4	2 1/4-3 1/4
Londen							
Daggeld ..	2-3	2-5	2-3 1/2	3-6	3-4	3-5	1 3/4-2
Partic. disc.	4 1/16-1/8	3 3/4-4 1/8	3 11/16-7/8	3 13/16-15/16	4 5/16-3/8	4 1/4-3/8	2 1/4-3 1/4
Berlijn 1)							
Daggeld ..	6 3/4-8 1/2	5-8 1/2	7-10	5-10	6-8 1/2	3-5 1/2	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	7 1/2-8 3/4	7 1/4-8 3/4	6 3/4	6 3/4-3/4	57/8	4 1/2	—
56-90 d...	6 3/4	6 3/4	6 5/8-3/4	6 3/4-7/8	57/8	4 1/2	2 1/8-1/2
Waren-wissel.	6 3/4	6 5/8-3/4	6 7/8-7	7	6-1 1/4	4 7/16-5 1/8	—
New York							
Daggeld 1)	6-1 1/4	6-8 1/4	5-10 1/4	6 1/2-8 1/4	4-1 1/4	4-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 5/8-3/4	4 1/4-3/4	4 1/4	4 1/4	37/8	3-1 1/2	—

1) Koers van 13 Juli en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
10 Juli 1928	2.48 3/16	12.08 7/8	59.25	9.72 1/2	34.62	99 3/4
11 " 1928	2.48 5/16	12.08 1/8	59.22	9.72 1/4	34.61 1/2	99 3/4
12 " 1928	2.48 7/16	12.08 1/4	59.19	9.72 3/4	34.62	99 3/4
13 " 1928	2.48 5/8	12.08 1/8	59.16	9.72 3/4	34.63 1/2	99 3/4
14 " 1928	—	—	—	—	—	99 3/4
16 " 1928	2.48 9/16	12.08 5/8	59.24	9.72 3/4	34.63	99 3/4
Laagste d.w. 1)	2.48 1/8	12.07 5/8	59.17	9.70	34.60	99 1/2
Hoogste d.w. 1)	2.48 3/4	12.08 3/4	59.27	9.75	34.65	100 3/4
9 Juli 1928	2.48 1/8	12.08 3/4	59.25	9.73 1/4	34.63	99 3/4
2 " 1928	2.48 1/16	12.09 3/8	59.26	9.74 1/4	34.63 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boeka-rest 1)	Milaan **)	Madrid **)
10 Juli 1928	47.83	35.00	7.34 1/2	1.51	13.02 1/2	40.95
11 " 1928	47.85	35.02 1/2	7.35	1.51	13.02	40.92 1/2
12 " 1928	47.86 1/2	35.05	7.35	1.51	13.01	40.88
13 " 1928	47.87 1/2	35.07 1/2	7.35 1/2	1.51	13.01 1/2	40.90 1/2
14 " 1928	—	—	7.36	1.51	—	—
16 " 1928	47.86	35.10	7.36	1.52	13.02 1/2	40.87
Laagste d.w. 1)	47.80	34.85	7.32	1.47 1/2	13.00	40.85
Hoogste d.w. 1)	47.90	35.15	7.38	1.55	13.06	41.02 1/2
9 Juli 1928	47.83 1/2	34.97 1/2	7.34 1/2	1.52	13.04 1/2	40.99
2 " 1928	47.82 1/2	34.95	7.35	1.52	13.05	40.90
Muntpariteit	48.—	35.—	7.35	1.52	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
10 Juli 1928	66.52 1/2	66.45	66.42 1/2	6.24	104 3/4	2.47 3/8
11 " 1928	66.55	66.40	66.40	6.24 1/2	104 7/8	2.47 3/4
12 " 1928	66.55	66.42 1/2	66.42 1/2	6.25	104 3/4	2.47 7/8
13 " 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24 1/2	104 3/4	2.47 7/8
14 " 1928	—	—	—	6.24	104 7/8	2.47 7/8
16 " 1928	66.55	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24	105 1/8	2.47 13/16
Laagste d.w. 1)	66.45	66.35	66.35	6.22	104 1/4	2.47 1/4
Hoogste d.w. 1)	66.60	66.50	66.50	6.26 1/2	105 1/2	2.48 1/8
9 Juli 1928	66.55	66.35	66.35	6.21	105	2.47 1/2
2 " 1928	66.60	66.50	66.45	6.26	105 3/8	2.48
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/5 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.) and rows for dates from 10 Juli 1928 to Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 30 Juni 1928, 7 Juli 1928, 9/14 Juli 1928 (Laagste/Hoogste), 14 Juli 1928 and rows for various cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) 90 dg. 2) Noteering van 29 Juni.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Table showing silver and gold prices in London and N.York for dates from 9 Juli 1928 to 20 Juli 1927.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Table with columns: Vorderingen, 7 Juli 1928, 14 Juli 1928 and rows for Saldo bij de Nederlandsche Bank, Voorschot op ultimo Juni 1928, etc.

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist. 3) Mei 1928.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns: Vorderingen, 7 Juli 1928, 14 Juli 1928 and rows for Saldo bij 's Rijks kas, Saldo bij de Javasche Bank, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Juli 1928.

Table with columns: Activa, Binnel. Wis. (Hfdbk., sels, Prom., enz. in disc.), Papier o. h. Buitenl. in disconto, Idem eigen portef., Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen (Hfdbk., incl. vrsch., in rek.-crt., op onderp.), Op Effecten, Op Goederen en Spec. and rows for financial items.

Table with columns: Voorschotten a. h. Rijk, Munt en Muntmateriaal (Munt, Goud, Muntmat., Goud, Munt, Zilver, enz., Muntmat., Zilver), Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds, Gebouwen en Meub. der Bank, Diverse rekeningen and rows for various bank assets and liabilities.

Passiva.

Table with columns: Kapitaal, Reservecapitaal, Bijzondere reserve, Pensioenfonds, Bankbiljetten in omloop, Bankassigtiën in omloop, Rek.-Cour. (Het Rijk, saldo's: Anderen), Diverse rekeningen, Beschikbaar metaalsaldo, Op de basis van 1/5 metaaldekking, Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is and rows for capital and reserves.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud (Munt, Muntmat.), Circulatie, Andere opeischb. schulden, Beschikk. Metaal-saldo, Dekkingsperc. and rows for dates from 16 Juli '28 to 25 Juli '14.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenl., Diverse rekeningen 2) and rows for dates from 16 Juli 1928 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Discont., Div. rekeningen 1) and rows for dates from 16 Juni 1928 to 5 Juli 1914.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Anderé opeischb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
14 Juli 1928	187.100		317.200	47.700	114.120
7 „ 1928	188.700		316.900	38.900	117.540
30 Juni 1928	189.100		310.700	49.600	117.040
9 Juni 1928	174.216	16.623	311.171	47.783	119.400
2 „ 1928	174.251	16.808	306.429	44.011	121.311
26 Mei 1928	174.351	17.877	304.634	43.193	123.003
19 „ 1928	174.401	17.885	304.589	43.780	122.910
16 Juli 1927	181.824	21.998	322.130	62.796	127.284
17 Juli 1926	199.943	33.923	336.723	48.044	157.284
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
14 Juli 1928		144.500		***	51
7 „ 1928		139.600		***	53
30 Juni 1928		137.700		***	52
9 Juni 1928	15.353	19.636	73.130	67.059	53
2 „ 1928	14.825	19.128	68.339	64.042	55
26 Mei 1928	14.282	16.888	65.169	66.108	55
19 „ 1928	14.188	17.913	64.941	65.903	55
16 Juli 1927	14.521	27.941	82.461	47.767	53
17 Juli 1926	11.703	25.785	51.240	67.441	61
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis ²/₅ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
11 Juli 1928	174.357	136.361	296.927	56.250	247.611
4 „ 1928	173.428	137.166	300.157	56.250	250.791
27 Juni 1928	172.287	136.256	296.030	56.250	246.606
20 „ 1928	171.691	135.027	296.454	56.250	247.017
13 „ 1928	168.100	135.074	296.508	56.250	247.055
6 „ 1928	164.074	135.662	295.651	56.250	246.185
13 Juli 1927	151.068	137.585	297.263	56.250	247.720
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. 1)
11 Juli '28	30.629	50.588	16.210	104.703	57.746	47½
4 „ '28	28.769	79.741	19.687	126.829	56.012	38½
27 Juni '28	30.779	60.868	23.873	105.593	55.781	43
20 „ '28	31.633	52.378	24.433	98.122	56.415	46
13 „ '28	34.440	51.668	18.250	102.793	52.776	43½
6 „ '28	36.187	52.579	8.853	110.273	48.168	40¾
13 Juli '27	48.917	46.362	10.034	100.425	33.234	30¼/16
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitentl.	Wissels	Waarv. op het buitentl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a.d. Staat ²⁾
6 Juli '28	29.176	732	15.920	14.891	12.703	2.034	3.200
29 Juni '28	28.990	732	15.559	15.269	11.702	1.890	3.200
25 „ '28	28.935	785	15.985	13.517	10.562	1.884	3.200
21 „ '28	5.543	343	63	1.714	15	1.897	—
7 Juli '27	5.547	345	50	1.430	8	1.671	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
6 Juli '28	5.930	1.330	60.295	5.989	620	5.791
29 Juni '28	5.930	1.309	60.628	4.555	1.933	5.294
25 „ '28	5.930	1.239	58.772	5.079	1.934	5.744
21 „ '28	—	31.305	58.882	9	—	7.371
7 Juli '27	—	23.518	53.951	145	—	11.896
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie van den franc op 25 Juni is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) De schuld van den Staat aan de Banque de France is op 25 Juni afgelost. 3) Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 Juli 1928.

De internationale markten hebben in de achter ons liggende berichtsperiode vrijwel alle onder den invloed gestaan van de gebeurtenissen op de geldmarkt in de Vereenigde Staten. De verhooging van het disconto door de Federal Reserve Bank te Chicago, spoedig gevolgd door die te New York en in enkele andere plaatsen, heeft ter beurze van New York en vandaar op andere fondsenmarkten, groote teleurstelling gewekt. Over het algemeen is deze gang van zaken beschouwd als een teeken, dat de financiële leiding in de Unie een vast doel voor ogen heeft, nl. het doen verminderen van de speculaties en langs dezen weg van de voorschotten aan de beurs. Aan den anderen kant acht men een krachtige vermindering dezer voorschotten niet gemakkelijk, gezien het feit, dat onder de ruim \$4 miljard van op deze wijze verstrekte gelden, zich groote middelen bevinden, welke niet de speculatie dienen, doch uitsluitend zijn opgenomen ter financiering van niet geplaatste obligaties. Niettemin is de invloed op de koersen niet al te groot geweest. Er is een reactie ingetreden, welke echter reeds den dag, volgende op dien waarop de discontoverhoging haar invloed kon uitoefenen, voor een herstel plaats heeft gemaakt. Men acht het echter waarschijnlijk, dat de speculatieve transacties zich binnen afzienbaren tijd niet krachtig zullen uitbreiden.

De groote plaats, welke New York op financieel en economisch gebied inneemt, heeft tot gevolg gehad, dat de uitwerking van de discontoverhoging vrijwel overal werd gevoeld. Sterk is dit te Londen het geval geweest, waar bovendien andere invloeden aan het werk waren. Zoo was de geldmarkt te Londen ook iets stijver, terwijl in de berichtsperiode de afsluiting van den „account“ viel, waarin de daling van de z.g. „Loewenstein“ fondsen een rol heeft gespeeld. Zelfs de beleggingsmarkt heeft tekenen van verzwakking getoond, althans voor Engelsche papieren; daarentegen konden buitenlandsche soorten zich goed handhaven. Van de nieuwe emissies, welke in de laatste dagen aan de markt zijn gebracht, hebben de meeste een goed onthaal gevonden; een uitzondering vormden de obligaties Brisbane, waarvan de „underwriters“ 89 pCt. hebben moeten opnemen.

De markt te Berlijn is eveneens gedrukt geweest. In de eerste plaats golden ook hier de overwegingen, welke in verband met de discontoverhoging te New York reeds werden genoemd. Bovendien echter was men bevreesd, dat de kooporders uit de Vereenigde Staten, welke in den laatsten tijd een nogal groot contingent van de buitenlandsche opdrachten hadden gevormd, voorloopig achterwege zouden blijven. Dientengevolge is de druk op de beurs vrij groot geweest en bij den geringen handel heeft deze omstandigheid aanleiding gegeven tot tamelijk omvangrijke koersverschillen. Tegen het einde van de berichtsweek is de stemming iets rustiger geworden, zonder dat van bepaald steun kon worden gesproken.

Te Parijs is slechts zeer weinig ter beurze omgegaan, hetgeen geen verwondering wekte, gezien de geringe stimulans van de buitenlandsche beurzen en het uitblijven van omstandigheden, welke op de Fransche fondsenmarkt afzonderlijk van eenige uitwerking hadden kunnen zijn.

Ten onzent is het koersverloop betrekkelijk kalm geweest. Op de beleggingsmarkt kon zelfs van een geringe verbetering worden gesproken, welke in verband heeft gestaan met de ruime houding van de geldmarkt. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 104⁷/₁₆, 104³/₈, 104⁷/₁₆; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100⁰/₁₆, 100⁵/₈, 100³/₄; 4½ pCt. Ned. Indië 1926: 99³/₃₂, 99³/₁₆, 99¹/₈; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 87, 86½, 87; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107.

Wat de verschillende aandelen betreft, dient te worden vermeld, dat de invloed van New York aan onze beurs slechts gering is geweest. Men heeft zich veeleer bezig gehouden met de factoren, welke de aan onze markt verhandelde papieren in het bijzonder betroffen. Vermoedelijk heeft de reeds vermeldde stemming op onze geldmarkt er toe bijgedragen den ondertoon tamelijk opgewekt te houden; bovendien worden de speculatieve posities niet omvangrijk geacht. Tijdelijk is voor sommige afdeelingen wel eenige inzinking op te merken geweest, doch in de meeste gevallen is hier spoedig een herstel ingetreden. O.a. was dit het geval bij *petroleum aandelen*, waar aandelen Koninklijke Petroleum Mij. vooral tegen het einde van de berichtsperiode sterk gevraagd bleven. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 391, 385½, 387½, 391; Gec. Holl. Petr. Cy.: 195; Kon. Petroleum Mij.: 412½, 408%, 402%, 411%; Perlak Petroleum: 80½, 82¾, 81; Peudawa: 20½, 20%, 20²/₃₂; Marland Oil: 36¹⁵/₁₆, 35, 34½.

Van *industriële fondsen* waren aandelen in kunstzijde-

fabrieken ongeanimeerd, in aansluiting aan de stemming voor dergelijke papieren aan de internationale beurzen. Ook aandeelen Margarine Unie waren eenigszins gedrukt. Daarentegen hebben aandeelen Centrale Suiker Maatschappij van een verbetering blijk kunnen geven, een reactie op de scherpe koersdaling van den laatsten tijd. Voorbijgaand bleken ook aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken te zijn aangeboden, doch een schielijk herstel kon het geheele koersverlies weder uitwisschen. Centrale Suiker Mij.: 69¼, 72½, 74¾, 74½; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 209½, 204, 200¼, 201½; Internationale Viscose: 111¾, 104, 103½, 106¼; Jurgens: 280¾, 280; Margarine Unie: 224, 220¾, 216½, 219¾; Maekubee: 203, 200¼, 199½, 201¼; Ned. Kunstzijdefabriek: 463, 458, 440¾, 444; Philips Gloeilampenfabriek: 679½, 658½, 672, 687; Ougrée Marihay: 334, 326, 332, 338; Séparator: 169¾, 165, 162; Zweedsche Lucifer Mij., 409, 405½, 400.

Opgewekt was ook het verloop voor *tabaksaandeelen*. De berichten omtrent de kwaliteit van den nieuwen oogst luidden gunstig en hierin, benevens in het feit, dat de resultaten voor de thans goeddeels achter den rug zijnde campagne bevredigend zijn geweest, heeft men ter beurze aanleiding gevonden tot vrij ruime aankopen over te gaan, in het bijzonder voor Deli Maatschappij en Senembah. Bovendien waren sommige Javasoorten, zooals Soekowono, goed gevraagd. Arendsburg: 635, 636, 640¼, 645¼; Besoeki Tabak Mij.: 521, 520, 521; Deli Batavia: 520¾, 526, 529, 534¾; Deli Mij.: 446½, 448½, 450, 451; Ngoepit: 351, 357, 360, 362; Oostkust: 186½, 191½, 188½, 183¾ (ex div.); Senembah: 506, 515¾, 518, 525½.

Daarentegen was de *rubbermarkt* loom. Van handel van eenige beteekenis kon niet worden gesproken. Toen bovendien de rubberprijs neiging tot dalen vertoonde — ondanks de vermindering van de voorraden te Londen, welke ook in de berichtperiode op te merken is geweest — is aan onze markt al spoedig eenig aanbod ontstaan, hetgeen hier en daar eenige, zij het geringe, nadeelige verschillen heeft veroorzaakt. Amsterdam Rubber: 232½, 227¾, 228¾; Deli Batavia Rubber: 161½, 156½, 152, 151½; Hessa Rubber: 300¾, 292, 287; Kali Telepak: 244, 239, 234, 233; Kendeng Lemboe: 328½, 322½, 324½, 330; Majanglanden: 298, 295, 286, 288; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 260, 258, 265, 276; Lampong Sumatra Rubber: 158½, 153, 138 (ex div.); Rdam Tapanoeli: 111, 110½, 107½, 110; Serbadjadi: 177, 175, 178¾; Sumatra Caoutchouc: 178½, 172, 169, 171; Sumatra Rubber: 176½, 172, 176, 175¾; Ver. Ind. Cultuurond.: 135, 132½, 128, 130; Intercontinental Rubber: 10¼^{11/16}, 10¾, 10¼, 10¼^{11/16}.

De *suikermarkt* heeft aanvankelijk een reactie getoond, in verband met de scherpe daling van de Cubanoteeringen en de kritiek op de V.J.S.P., welke hier en daar werd vernomen. Naderhand echter heeft een rustige beschouwing de overhand verkregen, zoodat bijv. voor aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” op den laatsten dag van de berichtperiode weer ruime vraag tegen hooger koers is ontstaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 164½, 161, 167½; H.V.A.: 682, 676, 664, 674, 684; Javasche Cultuur Mij.: 379½, 373, 360, 378; Maron: 256; Moorman: 345, 340, 325; Ned. Ind. Suiker Unie: 251½, 240, 246½; Poerworedjo: 111½, 108, 107 (ex div.); Sindanglaoet: 423, 414½, 413; Tjepper: 750, 751, 728, 723, 736; Watoetoelis Poppoh: 769, 760, 740, 750.

*Scheepvaart*aandeelen zijn bijzonder rustig geweest. De meeste noteringen hebben geen verandering van beteekenis ondergaan. Van een bepaalde stemming kan niet wor-

den gewaagd. Holland Amerika Lijn: 77¼, 74½, 74¾; Java-China-Japan Lijn: 129¾, 132, 129½, 131½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 84¾, 83½, 86; Ned. Scheepvaart Unie: 208¾, 207¾, 209¾; Nievelt Goudriaan: 109¾, 108½, 107, 108¾; Stoomv. Mij. Nederland: 193¾, 191½, 191, 191¼.

De afdeling voor *mijnbouwaandeelen* was verdeeld, doch de meerderheid der hier verhandelde papieren lag zwaar in de markt. Alg. Exploratie Mij.: 94¾, 94, 98¾, 97¼; Billiton 1e Rubriek: 850, 855; Boeton Mijnbouw Mij.: 174½, 168, 170, 171½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 100, 99¾, 100½, 100¾; Redjang Lebang: 132¼, 134½, 140; Singkep Tin Mij.: 340, 337, 330, 331.

Bankaandeelen hebben bijna geen variaties ondergaan. Amsterdamsche Bank: 182¼, 182¾, 181¼, 181½; In-casso Bank: 126½, 126¾; Javasche Bank: 332½; Koloniale Bank: 250¾, 246, 241, 250; Ned. Ind. Handelsbank: 170, 166, 165, 168¾; Ned. Handel Mij.: 178¼, 176¼, 175½, 177¼^{11/32}; R'damsche Bankverg.: 98¼, 98, 99¼; Twentsche Bank: 142.

De *Amerikaansche afdeling* was stil. Men heeft weinig ondernemingslust getoond, gezien de onzekere houding, welke Wallstreet aan den dag heeft gelegd. De koersen waren weliswaar lager, doch niet buiten verhouding tot New York. American Water Works: 60, 59, 56½; Anacosta Copper: 135½, 132½, 131¼, 132; Studebaker: 71¾, 67¾; U.S. Leather Corp.: 43¾, 43¾, 42¾, 45¾; U. S. Steel Corp.: 140¼, 137¼, 134¼, 135¼^{11/16}; Atchison Topeca: 187, 183¾; Baltimore & Ohio: 105, 109; Erie: 53½, 51½, 51¾; St. Louis & San Francisco: 113¼ (ex div.), 114, 113¾; Union Pacific: 192, 189, 190; Wabash Railway: 76¼, 73¾, 70¾, 70¾.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

17 Juli 1928.

Gedurende deze geheele week heeft de tarwemarkt weder onder den indruk verkeerd van de uitstekende oogstberichten in de voornaamste uitvoerlanden en vooral de zeer rooskleurige Canadeesche vooruitzichten hebben ertoe geleid, dat in den ondernemingslust geen verbetering intrad en de prijzen verdere verlaging ondergingen. Een enkelen keer scheen wegens verdere Russische inkoop eenige verbetering mogelijk te worden, doch ten slotte waren deze van te beperkten omvang om een herstel mogelijk te maken. In Europa kwamen slechts op een enkelen markt bij uitzondering dagen voor van eenige vermeerdering van den omzet. Dit was bijvoorbeeld in het begin der week te Antwerpen het geval waar de verlaging der prijzen ertoe leidde, dat wat meer inkoop werd gedaan. Op de overige vastelandsche markten echter, evenals in Engeland, werd steeds zeer weinig buitenlandsche tarwe gekocht en zoo lang de kooplust niet toeneemt in Engeland, de belangrijkste tarwemarkt van Europa, kan nauwelijks verwacht worden, dat de stemming aan de tarwemarkt verbetert. Vrij wat zaken zijn deze week in Australische tarwe gedaan naar Britsch-Indië, doch daarvan heeft de markt al evenmin steun ondervonden als van de ook nu weder niet groote wereldverscheppingen en de vermindering van ongeveer 10 pCt., welke de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheden ondergingen. De ondernemingslust lijdt bij voortdurend onder de uitstekende Canadeesche oogstberichten en, voor zoover het restant van dit seizoen betreft, al evenzeer onder de omvangrijke voorraden, welke nog van den ouden oogst in Canada zijn overgebleven. Reden

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 10.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 7.900.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	16 Juli 1928	9 Juli 1928	18 Juli 1927
	Tarwe Juli	Maïs Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Maïs Aug.	Lijnzaad Aug.				
14 Juli '28	129½	105½	49	11,30	8,20	15,65	Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	14,—	14,25	14,90
7 „ '28	133⅞	106	51⅞	11,35	8,30	15,55	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	13,10	13,50	11,75
14 Juli '27	142¾	99¾	45½	12,30	6,55	15,95	Maïs (La Plata)	255,—	248,—	176,—
14 Juli '26	144¾	74¾	38½	13,50	6,80	17,50	Gerst (No. 2 barley) ²	244,—	248,—	235,—
14 Juli '25	157¾	106½	45½	13,95	9,35	20,90	Haver (Canada 3)..... ¹	12,70	13,—	12,40
20 Juli '14	82	56⅞	36½	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata)	13,75	13,50	12,10
							Lijnzaad (La Plata)	363,—	350,—	366,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8/14 Juli 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	8/14 Juli 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	27.768	1.104.639	1.150.104	2.986	41.562	38.501	1.146.201	1.188.605
Rogge.....	4.405	123.917	221.510	—	—	100	123.917	221.610
Boekweit.....	272	11.369	11.328	—	—	67	11.369	11.395
Maïs.....	5.152	495.251	706.832	3.735	113.298	108.067	608.549	814.899
Gerst.....	4.555	182.836	243.146	—	3.540	6.529	186.376	249.675
Haver.....	3.083	95.501	115.777	—	383	2.728	95.884	118.505
Lijnzaad.....	382	104.820	147.145	12.486	202.010	138.102	306.830	285.247
Lijnkoek.....	5.973	106.039	100.747	—	1.184	—	107.223	100.747
Tarwemeel.....	2.137	65.136	63.967	784	22.905	20.291	88.041	84.258
Andere meelsoorten.....	92	5.682	7.614	—	—	—	5.682	7.614

tot verdere prijsverlaging heeft ook het oogstrappert per 1 Juli van het Ministerie van Landbouw te Washington gevormd. De raming van de opbrengst der wintertarwe, welke dit rapport bevatte, was namelijk een bevestiging van de in den laatsten tijd binnengekomen betere rapporten omtrent de zachte wintertarwe van het Middelwesten, alsmede van de zeer rooskleurige berichten omtrent den omvang van den oogst van Kansas en Oklahoma. Terwijl de raming per 1 Juni slechts 512 miljoen bushels bedroeg, wordt de opbrengst nu op 544 miljoen geraamd, hetgeen slechts 10 miljoen minder is dan in het vorige jaar. Daartegenover staat echter, dat de opbrengst der zomertarwe van de Vereenigde Staten per 1 Juli geschat wordt op slechts 257 miljoen bushels, terwijl de oogst in het vorige jaar 319 miljoen bedragen heeft. Daaruit blijkt het gevolg van het slechte weder van Mei en Juni, doch na 1 Juli komen voortdurend berichten omtrent goed weder voor de zomertarwe van het Noordwesten der Vereenigde Staten en ook daarin kon dus wel eens een verbetering intreden, al is dat dan ook voor de zomertarwe gedurende de zomermaanden slechts bij hooge uitzondering het geval. Ramingen omtrent den Canadeeschen oogst zijn nog niet gepubliceerd, maar alle berichten wijzen op de waarschijnlijkheid van een zeer groote opbrengst welke de reeds aanzienlijke hoeveelheden van het vorige jaar nog zullen overtreffen. Verhooging van de Washingtonsche raming der wintertarwe was den laatsten tijd reeds eenigszins in den loop der prijzen verdisconteerd, doch blijkbaar had men een zoo sterke verhooging, als het rapport nu bevatte, niet verwacht. Daar ook Argentinië en Australië zeer goed weder hebben en voldoende regenval voor den nieuwen uitzaai en in Europa het mooie zomerweder in de invoerlanden de vooruitzichten voor de te velde staande tarwe verbeterde was bij het uitblijven der verbeterde Europeesche vraag dagelijks aan de termijnmarkten der uitvoerlanden de stemming traag, zoodat ondanks de nu reeds zoo lange periode van prijsverlaging geen herstel intrad. In den loop der week is tarwe te Chicago 1 à 2 dollarcent per 60 lbs gedaald, doch te Winnipeg bedroeg voor den Juli-termijn de prijsverlaging 4 cent, terwijl de latere termijnen dezelfde verlaging vertoonden als te Chicago. Nieuwe Hardwinter tarwe wordt ruim aangeboden, nu in de Vereenigde Staten het weder beter geworden is voor het binnenhalen van den oogst.

De zoeven genoemde verbetering van de oogstvooruitzichten in Europa is tot nog toe niet voldoende geweest om den achterstand, die vooral in Duitschland bestaat, in te halen en ook in Frankrijk en Engeland rekent men nog steeds op een kleineren tarweoogst dan in het vorige jaar. Italië blijft echter gunstig rapporteeren, evenals Zuidoostelijk Europa en uit Zuid-Slavië wordt bericht, dat daar flinke hoeveelheden tarwe voor export disponibel zullen zijn.

Ook in rogge waren de zaken deze week weder moeilijk en overtrof het aanbod de zeer beperkte vraag der invoerlanden. Het Washingtonsche maandrapport bevatte

voor de raming der rogge-opbrengst slechts een kleine verhooging van 2 miljoen bushels. Zij bedraagt nu 39 miljoen bushels en maakt daarmede tegenover de 58 miljoen van het vorige jaar nog steeds een zeer slecht figuur. Toch bleef bij de geringe Europeesche vraag de roggemarkt te Chicago flauw. De prijzen zijn er in den loop der week voor Juli 3½ en voor September 1½ dollarcent per 56 lbs. gedaald.

Maïs was in het begin der week weder zeer vast met groote zaken in ladingen en parcels in reeds verladen of spoedig te beladen booten. Zoowel in Engeland als op het vasteland werd bij steeds stijgende prijzen een groote omzet bereikt en nog altijd bleven voor spoedige maïs zeer hooge premies bedingbaar boven iets latere posities. Vooral in Nederland werden voor de arriveerende partijen uitermate hooge prijzen betaald. Hieruit blijken nu ten volle de gevolgen van de staking welke in Mei de Argentijnsche verschepingen zoo belemmerde en die nu ten gevolge heeft, dat in de Europeesche havens slechts weinig maïs arriveert. Ook Antwerpen heeft slechts kleine aanvoeren en een aanzienlijk gedeelte daarvan werd nog naar Nederland verkocht. Tenslotte zijn dan ook de prijzen daar zeer nabij het Nederlandsch niveau gestegen. Na eenige dagen van zeer vaste markten en groote zaken in Platamaïs is deze week de markt wat minder levendig geworden als gevolg van weder aanzienlijke Argentijnsche verschepingen en toename van de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheden welke nu nog slechts 500.000 quarters minder bedragen dan in het vorige jaar om dezen tijd. De Argentijnsche termijnmarkten bleven echter vast en spoedig herstelde zich ook in Europa weder de markt. Daarbij kwamen er in de laatste dagen der week berichten uit Argentinië over nieuwe stakingen in Argentijnsche havens en nadat de flauwere termijnmarkt te Buenos Aires van 14 Juli een wat gemakkelijker stemming scheen met zich te brengen, deden die stakingsberichten de vraag in Europa weder aanzienlijk toenemen en werden weder de hoogste prijzen der vorige week voor reeds afgeladen en binnen enkele dagen te verladen maïs betaald. Een nieuwe kleine verlaging op 16 Juli van de prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten bracht met het oog op de staking te Rosario geen flauwere stemming voor spoedige maïs teweeg. In vergelijking met 9 Juli sloten Buenos Aires en Rosario op den 16en vrijwel onveranderd. Op verdere verschepings-termijnen blijft de ondernemingslust voor maïs nog altijd niet groot en ofschoon Platamaïs ter verscheping in den nazomer zeer veel goedkoop te koop is, worden daarin slechts zeer weinig zaken gedaan. De vraag voor die posities lijdt onder de spoedig te verwachten verschepingen van nieuwe Zuid-Afrikaansche maïs en tevens onder den zeer goeden stand van den oogst der Vereenigde Staten. Weliswaar was de raming van het Washingtonsche oogst-rapport kleiner dan men verwacht had en beliep zij slechts 2,76 milliard bushels inplaats van de 3 milliard van de kort te voren gepubliceerde particuliere ramingen doch de weersomstandigheden blijven gunstig. Wel heeft men in

den loop dezer week eenige vrees gekoesterd wegens de groote hitte tengevolge waarvan de prijzen na de voorafgaande daling eenig herstel ondergingen, doch later is regen ingetreden en de December-termijn te Chicago sloot op den 16en vrijwel onveranderd tegenover een week tevoren.

Ook de Juli- en December-termijnen (oude oogst) hebben de prijsbeweging der nieuwe maïs gevolgd. De zaken in Noord-Amerikaansche maïs ter verscheping gedurende den winter naar Engeland en het vasteland hebben deze week verderen voortgang gemaakt en op sommige dagen kwamen daarin vrij belangrijke zaken tot stand. Ook in Zuid-Afrikaansche maïs worden geregeld zaken gedaan, al zijn zij niet van zeer grooten omvang. In Roemenië klaagt men over te groote hitte met gebrek aan regen.

Gerst is in spoedige posities flauw met weinig vraag, omdat de markt gedrukt wordt door de lage prijzen, waartoe nieuwe gerst op spoedige verscheping te krijgen is. Reeds in Juli zullen de verschepingen van nieuwe gerst van den Donau aanvangen en daarvoor wordt zeer veel minder gevraagd dan voor spoedige verscheping uit Noord-Amerika. Nog goedkooper is Noord-Afrika, waar de verschepingen reeds in vollen gang zijn. Tot dalenden prijs bestaat in Nederland en gedeeltelijk ook in Duitschland nog steeds belangstelling voor op zeer korten termijn te verschepen Noord-Amerikaansche gerst, waarvan de verschepingen nog steeds vrij groot zijn. Het zeer aanzienlijke deport voor nieuwe Noord-Amerikaansche gerst blijft geregeld zaken op aflading in de laatste maanden van het jaar met zich brengen en de prijzen daarvan hebben in den loop dezer week, in overeenstemming met den prijsloop aan de termijnmarkt te Winnipeg, aanvankelijk een verlaging en later weder eenig herstel ondergaan, dat echter tenslotte wegens de flauwe gerstmarkt te Winnipeg van 16 Juli weder verloren ging. De meeste dezer zaken vinden naar Duitschland plaats, doch Nederland doet daaraan mede, nu deze gerst zoo weinig meer kost dan maïs. Veel sterker dan voor den October-termijn is te Winnipeg de prijsdaling geweest voor Juli-gerst. De vooruitzichten voor den gerstooft in Canada blijven uitstekend en in de Vereenigde Staten wordt, volgens het Washingtonsche oogst-rapport, de opbrengst geraamd op 303 miljoen bushels, terwijl de oogst in het vorige jaar 265 miljoen heeft bedragen.

Ook voor haver zijn de vooruitzichten in Canada uitstekend, terwijl in de Vereenigde Staten eveneens een groote haverooft verwacht wordt. De vraag naar haver was in Europa deze week niet groot, hetgeen voor een niet gering deel samenhangt met de goede oogstvooruitzichten.

SUIKER.

In de afgelopen week vond een flinke daling der suikerprijzen plaats tot aan het einde der week eenig herstel intrad behalve voor loco.

Nadat de noteeringen te *New York* ca. 15—20 punten gedaald waren, trad eene reactie van ca. 10 punten in en was het slot als volgt:

Sp. C. 14.14 d.e.; Juli 2.30; Sept. 2.42; Dec. 2.56; Mrt. '29 2.51; en Mei '29 2.58.

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 47.000 tons, de versmeltingen 49.000 tons tegen 71.000 tons in 1927 en de voorraden 540.000 tons tegen 233.780 tons.

Eenige niet onbelangrijke partijen Cubasuiker werden verhandeld tot ongeveer 2½ d.e. c. & fr. *New York*.

De laatste *Cubastatistiek* is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 10/7 ..	4.037.833	4.508.620	4.879.589
Consumptie	75.306	75.620	72.000
Weekontv. afscheephavens...	38.958	38.065	25.326
Totaal sedert 1/1	3.068.915	3.481.625	3.890.632
Weekexport	70.331	96.098	55.360
Totale export sedert 1/1	1.916.860	2.407.773	2.629.186
Voorraad afscheephavens.....	1.125.779	1.131.885	1.291.450
Voorraad Binnenland.....	919.888	989.440	942.313

Het verloop der prijzen op de *Londensche* termijnmarkt was ongeveer parallel met den prijsloop te *New York* en de markt sloot voor:

Juli ..	Sh. 13/9	December....	Sh. 14/—
Aug. „	13/9½	Maart 1929	„ 14/3
		Mei 1929	„ 14/4½

De Board of Trade statistiek over Juni wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Juni '28	Juni '27	J./J.'28	J./J.'27
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Ruwsuiker....	145.994	113.795	871.241	597.904
„ Geraffineerd ..	19.135	36.947	170.272	280.469
Totaal.....	165.129	150.742	1.041.513	878.373
Voorraad Binnl. suiker	14.850	2.350	—	—
Voorraad in entrepôt..	255.800	312.400	—	—
Voorraad in raffinaderij	31.700	78.350	—	—
Tot. binnenl. verbruik	177.803	139.807	837.552	745.048
Totale export.....	4.267	6.166	32.805	32.028

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Juni	643.000	662.000	682.000
Tsjechoslowakije 1 Juni	406.000	244.000	447.000
Frankrijk 1 Juni	304.000	323.000	236.000
Nederland 1 Juni	103.000	90.000	136.000
België 1 Juni	124.000	86.000	85.000
Polen 1 Juni	147.000	129.000	130.000
Engeland 1 Juni geïmpt. suiker	305.000	407.000	481.000
Engel. 1 Juni Binnenl. suiker	18.000	5.000	—

	1928	1927	1926
Totaal Europa..	2.050.000	1.946.000	2.197.000
V.S. Atlant. havens 30 Mei ..	551.000	280.000	370.000
Cubaansche Havens 2 Juni ..	1.258.000	1.320.000	1.409.000
Cuba binnenland 2 Juni	1.073.000	1.239.000	1.167.000

Totaal

Ook op *Java* bewoog de markt zich in dalende richting en waren de prijzen op de tweedehands markt aan het einde der week ca. $f \frac{1}{4}$ lager dan bij het begin.

Hier te lande was op de termijnmarkt de stemming ongeveer gelijk aan die der andere markten. Het laagste punt werd bereikt op den 12den dezer toen Juli en Aug. $f 15\frac{1}{4}$ noteerden, Dec. $f 15\frac{3}{8}$ en Maart $f 15\frac{3}{4}$. Het slot kwam alleen voor Juli met $f \frac{1}{8}$ hooger af. De omzet bedroeg deze week 4500 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 11 Juli 1928.

Het voornaamste gebeuren van deze week in de Amerikaansche katoenmarkt was het verschijnen op jl. Maandag van het Amerikaansche Bureau-rapport met betrekking tot de geplante oppervlakte. Het cijfer bleek hooger dan verwacht werd, nl. 46.695.000 acres tegenover de laatste schatting van verleden jaar van 41.905.000. De markt ging diengevolge naar beneden: Liverpool „futures” 35 tot 37 punten, terwijl *New York* 74 tot 88 punten zakte. Hoewel de handel op deze toename van beplantingsoppervlakte niet voorbereid was, was Liverpool gisteren vaster en sloot onveranderd 5 punten lager, terwijl *New York* meer „bullish” gestemd was en 23 tot 38 punten naar boven ging. Hedenmorgen opende Liverpool 13—16 punten hooger. Prijzen voor Egyptische katoen waren eveneens onstandvastig; F.G.F. Sakel. spot noteerde gisteren 20.40 d.e. tegen 21.05 d. op jl. Vrijdag. Deze schommelingen in de prijzen van het ruwe product droegen ertoe bij den handel te demoraliseeren.

In de Amerikaansche garenmarkt gaat zoo goed als niets om. Handelaren in grove en middel nummers, zoowel ketting als inslag, sluiten weinig af. In de fijnere nummers gaat sinds ons laatste rapport wat meer om, maar de daling in de prijzen van de grondstof is de oorzaak, dat niet meer gekocht wordt dan voor directe behoefte. In 40/2 voor Indië schijnt iets om te gaan. Het resultaat van de laatst gehouden stemming in de Spinners-Federatie met betrekking tot een georganiseerd korter-werken is geweest, dat slechts 79,48 pCt. ervoor waren, terwijl 90 pCt. er zich mede accoord moeten verklaren, voordat ertoe kan worden overgegaan, zoodat op het oogenblik in dezen niets verder gebeurt. De productie in de Amerikaansche afdeling bedraagt thans 70 pCt. van de normale. Ook voor Egyptische soorten nemen koopers een afwachtende houding aan, zoodat er zoowel in enkele als in getwijnde garens weinig verkocht wordt.

De doekmarkt is vrijwel onveranderd. Prijzen blijven hetzelfde en van de meeste Oostersche markten komen behoorlijk aanvragen binnen, hoewel gezegd moet worden, dat slechts een klein gedeelte ervan tot zaken leidt. Wij zijn nu in de periode van de Bureau-rapporten gekomen, die vroeger er zooveel toe hebben bijgedragen om de markt onvast te maken. Dat van jl. Maandag was geen uitzondering op den regel, doch wat manufacturen betreft, was het effect niet noemenswaardig. Toch mag deze factor niet verwaarloosd worden, die wel degelijk van invloed zal zijn op de overzeesche markten, die al sedert zoo langen tijd

een lager prijsidee hebben dan Manchester. Zaken zijn alleen mogelijk, wanneer de winstmarge aan den lagen kant wordt gehouden en daar bijna iedereen schuchter is om te verkoopen, is er weinig verschil in de prijsnoteringen. Onze opinie is, dat, hoewel naar het uiterlijk de handel slappes is, het totaalbedrag aan kleine orders lang niet onbelangrijk is.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	3 Juli	10 Juli
4 Juli 11 Juli	T.T. op Br.-Indië	1/5 $\frac{5}{8}$	1/5 $\frac{3}{8}$
F.G.F. Sakellaridis	20,75 20,65	T.T. op Hongkong	2/0 $\frac{3}{8}$ 2/0 $\frac{1}{8}$
G.F. No. 1 Oomra	8,60 8,50	T.T. op Shanghai	2/8 $\frac{1}{4}$ 2/7 $\frac{3}{4}$

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	13 Juli 1928	6 Juli 1928	29 Juni 1928	13 Juli 1927	13 Juli 1926
New York voor Middling ...	21,95 c	22,85 c	22,80 c	17,70 c	18,55 c
New Orleans voor Middling	21,58 c	22,60 c	22,63 c	17,35 c	18,23 c
Liverpool voor Middling ...	12,14 d	12,53 d	12,49 d	9,50 d	9,61 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizentallen balen).

	1 Aug. '27 tot 6 Juli '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	8427	12965	9715
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	1424	2555	2257
„ „t Vasteland etc.	5105	6594	4507
„ „ Japan.....	1036	1810	1189

Voorraden.
(In duizentallen balen).

	6 Juli '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens.....	810	1126	622
Binnenland.....	408	448	951
New York.....	80	224	51
New Orleans.....	205	310	173
Liverpool.....	507	929	498

KOFFIE.

De stemming bleef vast. Nadat de kost en vrachtprijzen van Santos in de vorige week 1/- waren opgelopen bleven zij deze week behoudens kleine schommelingen, zoo goed als onveranderd doch die van Rio, welke in de vorige week reeds 2/- waren gestegen liepen ditmaal nog ongeveer 1/- op. In Nederlandsch-Indië bleef de prijs van Palembang Robusta ongeveer onveranderd, terwijl die van de betere ongewasschen soorten $\frac{1}{2}$ à 1 ct. hooger liep. Van Robusta W.I.B. f.a.q. waren in de laatste dagen feitelijk geen aanbiedingen.

Ook de termijnmarkt was dooreengenomen vast gestemd. Met uitzondering van een kleine inzinking in het midden der week was de loop der noteringen aan de Nederlandse markt regelmatig langzaam stijgende, waardoor de prijzen bij het afsluiten van dit bericht $\frac{7}{8}$ à 1 ct. hooger waren dan een week tevoren.

Om nog met enkele woorden terug te komen op de Maand-statistiek van de firma G. Duuring & Zoon, welke in het begin van Juli was verschenen en reeds in het vorig overzicht was opgenomen, zij de aandacht gevestigd op de afleveringen in Europa en in Amerika tezamen vanaf 1 Juli 1927 tot 30 Juni 1928. Deze afleveringen bereikten het buitengewoon hooge cijfer van 22.579.000 balen hetgeen 1.982.000 balen meer is dan in het oogstjaar 1926/27 en zelfs 2.084.000 balen meer dan in 1925/26. Al is deze groote toeneming waarschijnlijk voor een deel toe te schrijven aan aanvulling der zoogenaamde onzichtbare voorraden, welke in de vorige jaren ongetwijfeld zeer klein zijn geweest, dan blijkt toch in elk geval dat het verbruik, de betrekkelijk hooge prijzen van het afgelopen seizoen ten spijt, niet onbelangrijk is toegenomen.

Volgens een telegram, een dezer dagen uit Brazilië ontvangen, bedroeg de voorraad in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 Juni 11.672.000 balen. Op 31 Mei was deze voorraad 11.714.000 balen, zoodat de vermindering dus in Juni heeft bedragen 42.000 balen. Daar de aanvoeren in de haven van Santos in Juni 915.000 balen groot zijn geweest, hebben dus de aanvoeren uit den nieuwen oogst in het binnenland 873.000 balen bedragen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 105/- à 107/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 108/- à 110/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 77/- à 77/9.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Juli/Augustus verscheping, 38 $\frac{1}{2}$. Benkoelen Robusta, Augustus verscheping, 39 $\frac{1}{4}$, Mandheling Robusta Augustus verscheping, 43 $\frac{1}{4}$, alles per $\frac{1}{2}$ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering voor Superior Santos bleef onveranderd 65 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. doch die voor Robusta werd verhoogd van 49 ct. op 50 $\frac{1}{2}$ ct.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtendcall als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
17 Juli	58 $\frac{5}{8}$	57 $\frac{5}{8}$	—	—	50	48	47	46 $\frac{3}{4}$
10 „	58 $\frac{1}{8}$	57 $\frac{1}{8}$	—	—	49 $\frac{1}{8}$	47	46 $\frac{1}{8}$	45 $\frac{7}{8}$
3 „	58 $\frac{3}{8}$	57 $\frac{3}{8}$	—	—	46 $\frac{3}{8}$	45	44	43 $\frac{3}{4}$
26 Juni	58 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	—	—	46 $\frac{3}{4}$	44 $\frac{3}{8}$	43 $\frac{1}{8}$	43 $\frac{1}{8}$

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
16 Juli	\$ 15,86	\$ 16,09	\$ 15,99	\$ 15,90
9 „	„ 15,84	„ 15,98	„ 15,90	„ 15,80
2 „	„ 15,35	„ 15,60	„ 15,55	„ 15,48
25 Juni	„ 15,30	„ 15,45	„ 15,40	„ 15,30

Rotterdam, 17 Juli 1928.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juni in duizenden balen.

	1928	1927	1926	1925	1924
Voorraad in Europa..	2.074	1.833	1.609	1.793	1.783
Stoomend (Brazilië..)	567	429	357	383	413
n. Europa (Oost-Indië..)	77	44	25	16	19
	2.718	2.306	1.991	2.192	2.215
Voorraad Ver. Staten	775	743	583	536	668
Stoomend naar Brazilië ..	599	475	448	243	428
Ver.Staten)	4.092	3.524	3.022	2.971	3.311
Voorr. in Pernambuco	6	—	—	—	—
„ „ Bahia	34	20	19	28	26
„ „ Victoria ..	87	8	—	—	—
„ „ Rio	294	172	143	105	258
„ „ Santos	915	907	1.265	2.124	1.159
„ „ Paranagua ..	10	—	—	—	—

Totaal	*5.438	*4.631	*4.449	*5.228	*4.754
Op 1 Mei	*5.434	*4.537	*4.533	*5.335	*4.445
	1927	1926	1925	1924	1923
Op 1 Juli	*4.720	*4.571	*5.085	*5.071	*5.340

	1 Juli 1924	4.592.000 balen
	1 Mei 1925	2.644.000 „
	1 Juni 1925	2.403.000 „
	1 Juli 1925	1.786.000 „
	1 Mei 1926	3.531.000 „
* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo..	1 Juni 1926	3.144.000 „
	1 Juli 1926	2.833.000 „
	1 Mei 1927	3.133.000 „
	1 Juni 1927	2.810.000 „
	1 Juli 1927	3.312.000 „
	1 Mei 1928	12.115.000 „

THEE.

De theemarkt te Londen gaf in de afgelopen week van een ietwat vastere stemming lbijk. De meeste vraag richtte zich tot de betere kwaliteiten waarvan de markt maar schaars was voorzien, terwijl er meer en meer een teveel komt van ordinaire soorten, die dan ook onregelmatig waren.

De oogstramingen voor Noordel. Britsch Indië bedroegen tot ulto. Juni ca. 76 $\frac{1}{2}$ miljoen lbs. tegenover 73.8 miljoen lbs. over het zelfde tijdvak van 1927.

De aanvoeren van thee in het V.K. in Juni beliepen bijna 27.4 miljoen lbs., waartegenover Juni 1927 staat met 25.8 miljoen lbs., terwijl de afleveringen voor binnenlandsch verbruik 34.9 miljoen lbs. beliepen (Juni 1927:

31.5 miljoen lbs.) en de afleveringen voor uitvoer 7.3 miljoen lbs. (Juni 1927: 6.9 miljoen lbs.).

De voorraden in entrepôt liepen terug van bijna 196 miljoen lbs. tot ruim 179 miljoen lbs. en staan op ulto Juni nog 34 miljoen lbs. boven het peil van een jaar geleden.

Amsterdam, 16 Juli 1928.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week flauwer gestemd daar er meer aanbod van Indië loskwam. Aan het slot werden de volgende prijzen genoteerd:

Nederl.-Ind. fms. Copra, aflad. Juni/Juli ..	f 31¼
" " " " Juli/Aug. ..	" 31¼
" " " " Aug./Sept. ..	" 30¾
" " " " Sept./Oct. ..	" 30¾

STEENKOLEN.

De in ons vorig verslag gesignaleerde staking van opvarenden op de Hollandsche Rijnschepen is gelukkig vermeden kunnen worden, zoodat de laatste vervoersmoeilijkheden voor Westfaalsche kolen daarmede van de baan zijn. De export van Westfaalsche kolen wordt wat levendiger en ook in Engeland toonen de cijfers een langzamen vooruitgang, al blijven de prijzen laag.

Deze zijn:

Northumberland Ongezeefde ..	f 9,50
Durham Ongezeefde ..	" 10,25
Cardiff 2/3 Large, 1/3 Smalls ..	" 12,—
Schotsche Gezeefde (Pr. Lothains) ..	" 9,50
Yorkshire Gewassen Doubles ..	" 11,25
Westfaalsche Veförder ..	" 13,75
" Vetstukken ..	" 15,—
" Smeenootjes ..	" 14,50
" Gasvlamförder ..	" 13,75
" Gietcokes ..	" 16,75
Hollandsche eierbriketten ..	" 15,—

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.10.

Markt weifelend. 17 Juli 1928.

IJZER.

In de afgelopen veertien dagen kwam er in de positie van de continentale ruw-ijzermarkt geen verandering. De toestand van de Cleveland ruw-ijzermarkt werd gaandeweg ongunstiger.

De achteruitgang, dien wij in ons vorig overzicht t.a.v. de staalmarkt constateerden, heeft zich niet voortgezet. De laatste week was de stemming zelfs merkbaar vaster, mede onder invloed van de opheffing van de staking der Antwerpsche havenarbeiders.

	Notering in de week van		
	2/8 Juli 1928	9/15 Juli 1928	11/17 Juli 1927
Ruwijzer.			
<i>f.o.t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	68½	68½	72½
" " " 3	66	66	70
" " " 4	65	65	69
Hematite East Coast mixed numbers	69	68½	76½
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	440	440	460
Semi-phosphoreuse	475	475	495
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86½	86½	88
" " " 3	82	82	86
Hämatit	87½	87½	93½
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3 ..	62-62½	62-62½	60-61
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	112½-113½	112½-113	93
Plaatijzer 5 mM	126-126½	126-126½	120
" 3 "	130-130½	130-130½	125

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Standard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
16 Juli 1928 ..	62.17/6	69.-/-	210.7/6	20.7/6	24.12/6
9 " 1928 ..	62.15/-	68.15/-	206.15/-	20.2/6	25.2/6
2 " 1928 ..	63.5/-	68.15/-	211.17/6	20.10/-	25.7/6
25 Juni 1928 ..	63.2/6	68.15/-	211.2/6	20.12/6	25.12/6
18 Juli 1927 ..	54.12/6	60.5/-	291.7/6	23.7/6	28.-/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt bleef kalm. Er was in hoofdzaak vraag naar tonnage voor belading in de Golf van Mexico. Per Juli is 14 cents betaald naar Rotterdam, terwijl voor eerste helft Augustus 13½ cents is geaccepteerd naar Antwerpen/Rotterdam, 14 cents Hamburg. Montreal bleef betrekkelijk levenloos. Bevrachters slaagden er niet in tegen de door hen in uitzicht gestelde vracht van 10½ cents tonnage te krijgen en hebben 11 cents moeten betalen naar Antwerpen/Rotterdam. Tegen het einde der week werd de markt van Montreal levendig voor tonnage naar Leningrad. Tot nu toe blijven bevrachters alleen geïnteresseerd voor Juli tonnage en er zijn 3 booten in deze positie bevracht tegen 11 cents, zwaar graan, met vrije lossing.

De vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië is nagenoeg geheel weggevallen en reeders waren gedwongen lading te nemen. Dientengevolge is een midden Augustus boot van 8400 tons bevracht van Cuba naar de gebruikelijke U.K./Continent havens tegen 15/6, met bevrachters optie maximum 7500 tons te verschepen tegen 16/-.

De markt van de La Plata was iets minder levendig en het aantal bevrachtingen is minder. De vrachten werden echter gehandhaafd en de vraag is nu uitgebreid tot in Augustus. Van boven La Plata havens is tot 23/- betaald naar U.K./Continent per Juli, terwijl dezelfde vracht is betaald voor een kleine boot met cancelling 25 Augustus. Voor groote booten werd 21/- geaccepteerd, ook van boven La Plata naar dezelfde loshavens en 18/6 van Bahia Blanca naar Antwerpen of Rotterdam.

De chilialpeter vrachtenmarkt was weer kalm. De volle lading naar Alexandrië is uit de markt genomen voor Juli belading tegen 24/6, zoodat thans geen vraag meer bestaat naar wilde booten. Ook voor ruimte per lijnbooten was de markt kalm, doch er bleef eenige interesse bestaan. Naar Antwerpen/Hamburg range zijn partijen geboekt, totaal 5000 tons, per Juli/Augustus tegen 17/6, optie Bilbao of Santander 4/- extra, terwijl naar Havre/Rotterdam een partij van 1800 tons is geboekt voor dezelfde termijn tegen 18/6.

De oostelijke afdelingen bleven zeer kalm. Van Kaapstad/Durban range is 20/- tot 21/- betaald, naar gelang van grootte der booten, naar U.K./Continent per Aug./Sept. en er is nog steeds vraag naar tonnage op deze basis.

De bevrachters van den Donau toonen nu slechts weinig interesse voor tonnage vóór September verscheping, ofschoon een kleine boot is gedaan per Juli/Augustus tegen 14/3 naar Antwerpen/Hamburg range. De Zwarte Zee bleef levenloos.

De Middellandsche Zee was over het algemeen kalm. Voor erts werd betaald: Benisaf/Grangemouth 6/7½. Malaga/Gent 8/9, Melilla/Boulogne 5/7½. Voor zout van Cadiz naar Buenos Aires is 14/- betaald.

De markt van de Golf van Biscaye was de afgelopen week vast. In hoofdzaak was er vraag naar tonnage van Bilbao naar Rotterdam/Vlaardingen, waarvoor tot 6/3 is betaald.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland zijn voor de meeste bestemmingen vaster. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Bordeaux 4/6, Lissabon 8/-, Port Said 9/3, Halifax 8/3 en van de Oostkust: Helsingfors 5/-, Hamburg 4/-, Rotterdam 4/-, Genua 7/6 en Buenos Aires 11/-.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 30 Juni 1928

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandeelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	784.800,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	„	7.020.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.419.917,51 waarvoor in geld gestort	„	7.095.217,51
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	„	3.000.000,—
ten eigen gebruike	„	32.680.800,—
		„ 38.005.500,—
Kassa, Wissels en Coupons	„	40.822.809,66
Nederl. Schatkistbiljetten en promessen	„	2.489.216,90
Saldo's bij Bankiers	„	21.127.738,63
Eigen Effecten en Syndicaten	„	14.149.659,18
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	„	792.306,51
Prolongatiën gegeven	„	12.660.825,—
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 117.542.872,82		
Af: loopende Promessen	„	3.720.000,—
		„ 113.822.872,82
Voorschotten op Consignatiën	„	1.585.615,56
Gebouwen	„	5.918.131,49
		„ 5.918.131,49
		Totaal..... f 266.274.693,26

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	„	14.500.000,—
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandeelen B	f	784.800,—
in Leen-Depot	„	37.220.700,—
		„ 38.005.500,—
Zieken- en Pensioenfonds	„	3.168.133,84
Deposito's	„	59.396.490,04
Prolongatie-Deposito's	„	4.486.500,—
Saldi Rekeningen-Courant	f	83.228.596,29
„ „ „ voor gelden in het Buitenland ..	„	3.533.500,54
		„ 86.762.096,83
De Nederlandsche Bank	„	1.485.082,49
Daggeldleeningen	„	1.000.000,—
Te betalen Wissels	„	15.449.221,33
Geaccepteerd door derden	„	3.483.567,90
Diverse Rekeningen	„	2.538.100,83
		„ 2.538.100,83
		Totaal..... f 266.274.693,26

Nederlandsche Handel-Maatschappij

Amsterdam

Gestort Kapitaal f 80.000.000,— Statutaire Reserve f 40.000.000,—
AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Rente voor Deposito's:

Direct opvorderbaar	2 % per jaar	6 maanden opzegging	4 % per jaar
1 maand opzegging	3 % " " "	12 " " "	4½ % " " "
3 maanden opzegging	3½ % " " "	Voor andere en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.	

SAFE-DEPOSIT

HOE BELEG IK MIJN GELD

?

DOOR J. GROOTEN

Directeur der Levensv. Mij. N.O.G.
Leeraar M.O. Boekh. en Wiskunde

PRIJS f 2.50

Het boekje munt uit door duidelijkheid, terwijl de vraagstukken waarvoor de belegger zich geplaatst ziet, op heldere wijze worden uiteengezet... Het boekje zal voor velen, die vermogens hebben te beheeren, in verschillende opzichten als voorlichter kunnen strekken.

Nieuwe Rotterd. Courant.

... en geeft daarbij blijk van feitenkennis, gezond verstand en vooral van solide beginselen... het is aangename lectuur en er zijn heel wat wijze lessen in verwerkt.

Financ. Weekblad v. d. Fondsenhandel.

Het behoeft geen betoog dat een zoo ervaren man, als deze directeur, elk onderdeel in bijzonderheden heeft samengesteld, waaruit hij die aan belegging wenscht te doen, groot voordeel kan trekken... Het is een nuttig boek.

Dagelijksche Beurscourant.

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij., Rotterdam

ADVERTEEREN GEEFT SUCCES!

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

FOLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM

Wijnhaven 111-113

Tel. 7841-'42-'43-'61

Belast zich met het
verzorgen van uit-
gaven en tijdschrif-
ten op elk gebied